خۆناسین
و
ڕێ ناسین

نوسینی
سید قطب

وەرگێرانی
نجم الدین فرج

دەبەخشرێ و نافرۆشرێ

چاپی یەکەم

٢٠١٣-١٤٣٤

خۆ ناسین

و

ڕێ ناسین

نــوســـینـــی : سید قطب

وەرگــێــڕانــی : نجم الدین فرج

چاپی یەکەم ١٤٣٤-٢٠١٣

ناسنامەی کتێب

ناوی کتێب : خۆ ناسین و ڕێ ناسین.
نوسینی : سید قطب.
وەرگێڕانی : نجم الدین فرج.
دیزاین : علی دیزاین.
چاپخانە : شارستان ـ سلێمانی
ژ.سپاردن : لە بەڕێوەبەرایەتی گشتی کتێبخانە گشتیەکان
ژمارە(١٧٦٦) ی ساڵی (٢٠١٣)ی پێ دراوە.

بسم الله الرحمن الرحيم

الصلاة و السلام على خير خلق الله ...
برايان و خوشكانى ئازيزم سلاو ڕەحمەتى خواتان لێبێت .
ئەم ناميلكەى شەهيد (سيد قطب) م ئامادەكردوە و خستومەتە بەردەست ئێوەى ئازيز بەو هيوايەى كە بتوانم خزمەتێك بە ئيسلام بكەم و ئێوەى خۆشەويست لێى سودمەند بن .

ئامادەكار

پێشکەشە :

بەو کەسانەی دەیانەوێت ڕێبازی خوا وەکو خۆی بگرنە بەر.

نـــوســەر لــەچــەند دێــڕێــكــدا `١`

* ناوی (سەیید) كوڕی (قطب) كوڕی (ئیبراهیم)ە ... باپیرەی پێنجەمی لەهیـنــدەوە هاتـووە.

* ساڵی ١٩٠٦ز لەگوندی (موشا)ی شاری (ئەسیوط)ی میسر لەدایک بــووە.

* پێش تەمەنی (١٠_دە)ساڵان هەموو قورئانی پیرۆزی لەبەركردووە.

* قوتابخـانەی سـانەوی (تجهیزیـە دارالعلـوم)و(دارالعلـوم)ی بـاڵای لەقـاهیرە تەواو كردووە.

* ژنی مارە كرد،بەڵام زیندان بواری گواستنەوەی نەدا.

* لەســاڵانی ١٩٥٤ بەدواوە خــرایە زیـنـــدان و لەزیـنـــدانەكانی (القلعة ،الـــسجن الحربی،ابوزعبل،ولیمان طرة)داژیانی بردە سەر.

* لەئـایـاری ١٩٥٥داخـرایە نەخۆشـخانەی سـەربازی بۆتیمـاركردنی شـوێنەواری سـزاو ئەشكەنجەی زینـدان و،نەخۆشیەكانی كەلەزیندانداتووشی بووبـوون، وەكـ : (نەخۆشی سنگ،دڵ و، ڕۆماتیزمی ئێسک).

* لە١٢تەمـووزی ١٩٥٥دا(دادگـای گەل =محكمـه الـشعب !) بۆمـاوەی(١٥سـاڵ زیـنـدانی، لەگەڵ كـاری نـاڕەحەت) حوكمی دابەسەریدا !! هەرچەنـدە نەشیتوانی لەبەرنەخۆشی و ئازارونارەحەتی ئامادەی (دادگا)كە بێت.

* شەوو ڕۆژی زیندانی (دوای ئەوەی ئەشكەنجەوسزای لەسەر هەڵدەگیرا) دابەش دەكرد بەسەر ئیشی تەنزیمی برایان و نوسین و كتێب داناندا.

* لە١٩٦٦/٨/٢٩ دا لەســێدارە دراو گیـــانی بەرەو لای پەروەردگــــار و كردگـــاری بەرزبووەوە،خوای گەورە بەشەهید قبوڵی كردبێت ~ امیـن ~ .

* هەندێک لەنوسین و بەرهەمەكانی (سید قطب) . . . (فی ظلال القرآن، المستقبل لهـذا الـدین، معـالم فـی الطریق،الطفـل فـی القریـة ، قـصص الانبیـاء، الـشاطیء المجهول، قافلة الرفیة ، كتب وشخصیات، النقد الادبی ، و چەندان نوسینی تر.

`١` لەكتێبی (معالم فی الطریق) ی نوسەر وەرگیراوە ،

پێشەکی :

کاتێك لەم ئیسلامە دەکۆڵیتەوە ، هەر زوو لایەنە گرنگ و گەورەکانیت بۆ دەر دەکەوێ ، سەرت سوڕدەمێنێ لەو دووریەی خەڵکی لێی . . بۆیە بەسەرسامی یەوە دەپرسی چ نەخشەیەکە وا ئەم ئیسلامەی لەم هەموو { شوێن کەوتوو }انەی دوور خستۆتەوە . . ؟! چۆن ئەم نەخشەیە هەروا ئاسان لەنێو ئەم هەموو { کۆمەڵگە ئیسلامی}انەدا راپەڕێنرا ؟ ! بۆ نەدەکرا زوو بەری بگیرێ و نەهێڵرێ ئەو کارەساتە ڕوو بدات ؟ !
کارەساتی(ئیسلامی بێ موسوڵمان و موسوڵمانی بێ ئیسلام . .)
وای چ نەخشەیەکی گڵاوی دوور خایەنە .

نەخشەیەکە هەموو بوارەکانی ئیسلامی گرتۆتەوە : باوەڕ و عەقیدەی ، فیکروهۆشی ، پەرستن و خواوویستی ، خوو ڕەوشت و نەریتی بارەجۆراو جۆرەکانی کۆمەلایەتی و ئابووری و سەربازی و سیاسی و دادوەری . . . هتد . .
جا ئەگەر ورد سەرنجی خاڵەکاسەرەکی یەکانی ئەو نەخشە دوژمنکاریەت دا دەبینی شێواندنی (شەخسی یەت) ی موسوڵمان ، تەوەری سەرەکی

نەخشەکەیە هەموو خاڵەکانی تری پەروانەی دورو بەرین . سەید قوطبی شەهیدیش ~ ڕەحمەتی خوای لێ بێ ~
کەخۆی و براو خوشکەکانی قوتابخانەیەکی سەر بەخۆی کاری ئەمڕۆی ئیسلامەتین - هەرزوو هەستی بەو خاڵەکرد . . بۆیە دەبینی لەهەموو کتێبەکانیدا – بەتایبەتی ئەوانەی لەدوایی تەمەنیدا نوسینی – بایەخی سەرەکی دەداتە پەروەردەکردنەوەی تاکی موسوڵمان . بەناساندنەوەی ئیسلامەکە پێی و هاندانی بۆ وەرگرتن و ڕاپەڕاندن و بەرگری کردن لێی . بۆیە دەبینی زۆربەی زۆری بگرە هەموو باسەکانی { فی ظلال القران }ەکەی چارەسەری ئەم کێشەیە دەکەن . مامۆستا (احمد فائیز) یش کە قوتابیەکی سەیدی ئازیزە و پەروەردەی قوتابخانە سەر بەخۆکەی ئەوە . کارێکی زۆر نایابی کرد کە هەموو باسەکانی بانگەوازی خوا وویستی لە (فی ظلال) دەرهێناو لەدووبەرگی سەر بەخۆ بەناوی { طریق دعوة فی ظلال القران } لەچاپی دان .

بەندەش هەر لەو کاتەوەی چاوم بەو کتێبە چاکە کەوت (١٩٧٧) هەروەها دوای ئەوەی لەسالانی (١٩٨٣) بەدواوە دەمان خوێند و دەمان وتەوە . وەر گێڕانیم بە پێویست دەزانی . بۆیە هەر ئەو کاتە کەوتمە وەر

گێڕانی – بەڵام بەداخەوە لەڕاکە ڕاك و خۆشاردنەوە و خۆ قوتار کردن دەست نوسی ئەم بەشەیم لێ بزر بوو کە وەرمگێرا بوو.

ئەوجا ساڵ هاتن و چوو . . قەدەری خوای پەروەردگار (بزوتنەوەی ئیسلامی لەکوردوستان / عێراق) بەویستی خۆی بۆی هێنایەنە کایەوە منیش وەك خزمەت کارێکی ئەو ، خۆم گەیاندە ڕیزی . . کەلەنێو هێزە خۆشەویستەکانیدا لاوی خوا وویست و دڵسۆز و خوێن گەرم و ئازاو ئازیزم بینی . گەنج بومەوە و تین و گوڕم تێدا گەشایەوە و کەوتمە هەڵبژاردن و وەرگێڕانی هەندێ کتێبی تر . لەگەڵ قۆناغی ئێستای تەنزیم و جیهادماندا بگونجێت . دیتم (طريق دعوة)ەکەی مامۆستا (احمد فائز) بۆ ئەم دۆخە نوێیەشمان هەر گونجاوە . . . ئەوجا کەوتمە گیانی . . ئەمجارەیان الحمد لله لەوسا چاکتر .

١- ئایەتەکانم گەڕاندەوە شوێنی خۆیان و ژمارەکانم دیاری کردن .
٢- حەدیسەکانم (تخریج) کرد و لەپاشکۆیەکدا نوسیم .
٣- ئەوزاراوەی پێویستی بەڕاڤە بوبێت بە گوێرەی پێویست و توانا ڕاڤەم کردوون .

خــــواى گـەورەش پــشت و پەنــــا بێـــت بەشــــێوەى نــاميلكەى بچــوك بچــوك دەيخەيــنە بەردەســـت ، چـــونكە قەوارەى گـەورە جـــگـە لە (خـەرجـــــى) زۆر گـوێزانەوەشـى هـەر گرانە . . داوام لە خـوا يارمـەتى يەو ، لەخـــوێنەرى ئــازيزيش – بەتــايبەتى موجاهيـدان و موهـــاجيران – خـوێنــــدنێتى نەك هـەر خوێنـــدنەوە . خـواى گـەورەش هاوكارمـان بێـت لەيەك خـستنى ڕاو ڕێباز و ئاواتدا .

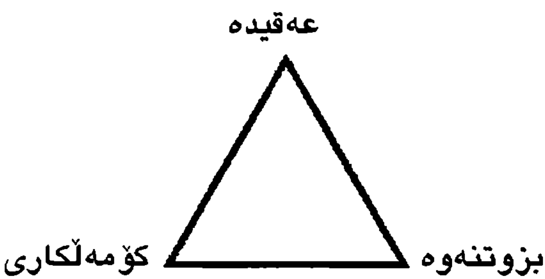
والسلام عليكم ورحمة الله وبركاته
نجم الدين فرج
سەفەرى ١٤١٠ - ئەيلولى ١٩٨٩

تێبینیەکی گرنگ:

ناسینی ڕێباز و ڕێڕەوی نوسەران زۆر خاڵێکی کاریگەرە لەزوو تێگەیشتنی مەبەستیاندا .. بۆیە دەبینی ئەگەر نوسەرێکت ناسی و شارەزای ڕاو بۆ چونیان بوویت ، دەست بەجێ دەزانی نوسینەکەی بە چ مەبەستێک و بۆ چ ئاواتێک نوسیوە .

سەید قوطبی ڕەحمەتیش خاوەنی ڕاو بۆ چونێکی سەر بەخۆی ئیسلامی یە ، چ لەمەسەلەی باوەڕ و پەرستن ، چ لەمەسەلەی شێوازی کار و چۆنیەتی بانگەواز و چ لە بزوتنەوە و گەیشتن بە ئامانج دا .

دەتوانین بیری بەرفراوانی سەیدی مامۆستامان لەشێوەی سێ گۆشەیەکدا وێنە بکێشین

گۆشەی یەکەم : عەقیدە

سەیدی رەحمەتی ڕای وایە کە هەر هەموو دین بریتی یە لە :

١. ناسینی خوا : واتە باوەڕ کردن بەخاوەنێتی و پەروەردگارێتی خوا.
٢. پەرستنی خوا : واتە باوەڕ کردن بەوەی کە پەرستن تەنها بۆ خوایە.

لەم دوو خاڵەشدا ڕای وەکو برا سەلەفی یەکانی ئەمڕۆ وایە ، جگە لەچەند بەندێکی

(اسماء و صیفات) کە سیدی ئازیز هێشتا لێیان یەکڕا نەبوو بووەوە.

٣. حاکمێتی خوا : کە ئەمەش بەڕوکنی سەرەکی یەکخواناسین دەزانێ و زۆربەی نوسینەکانی خۆی و براکەی ((ئەوانەی لەم دوای یە دا نوسیونی)) تایبەتی ئەم خالە سەرەکی یەن .

گۆشەی دووەم : بزووتنەوە

ماموستا سەید ~ ڕەحمەتی لێ بێت ~ ناهێڵێت بەهیچ شێوەیەک عەقیدەی ئیسلام بکرێتە ((تیۆر)) یک و مناقەشەی بکرێت . . بەڵکو دەبێ بریتی بێ لەباوەڕ کردن و راپەراندنی دەست بەجێی . . تەنانەت لەو یاسانەشدا کە پێیان دەڵێن : (ئەحکامی شەرعی) . . واتە سەید ئەمانەش بە عەقیدە حساب دەکات . . ئەو یاسانەش کە خەڵکی دەیان خوێنن و نایانخەنە کار ناو دە نێ (فقه الاوراق) بزوتنەوەش بە عەقیدەکە ناو دەنێ(فقه الحركه).

گۆشەی سێیەم : کۆمەڵکاری :

سەید ڕای وایە کە عەقیدە ئەگەر بشکرێت بە بزوتنەوە و هەموو موسوڵمانان بەپێی ئەو عەقیدەیان کار بکەن کارەکەیان هەر بێ بەر هەم دەبێ ، هەڵبەتە لەدونیادا تا ئەو کارانەیان یەک نەخەن و نەیکەنە کۆمەڵکاری واتە لەچوار چێوەی تەنزیمێکدا دای نەڕێژن ، نابێ . . ئەوجا دەڵێ : دەبێ تاکی ئەو کۆمەڵە تەنزیمیەش هەر بەعەقیدە گۆش کرێن و لەسەر ڕێبازی قورئانی مەککی پەروەردە بکرێن.

لەسـێ گۆشـەکەیدا ئەوە دەسـەلمێنێ کەبەهەر گۆشـەیەک دەست پێ بکەین ، دەبێ ئەو دوو گۆشەیەی تریشی لەگەڵدا وەرگریت .

کەوابـوو ئەو (کـۆمەڵە تەنـزیم) ی یەی لەسـەر غەیـری (عەقیـدە) دادەمەزرێ و بە (مـصلحة دعـوة) دەڕوا بەرێـوە ، چـارە نوسـی پەرتەوازەی و شـیرازە پـسان و تـۆپەڵ تـۆپەڵ بوونە .

ئەو (کـۆمەڵە) ی (عەقیـدە)یـی یە ، بەڵام بزوتنەوەیەکـی واقیعـی کـردەوەی نـیە یـان هەڵدەوەشـێتەوە یـان بەکـۆمەڵ دەمرێ . . مردنی سیاسی .

ئەو (عەقیـدە)ش کە (کـۆمەڵ)ێـک دەیکـاتە تیـۆر و نـایخـاتە مەیـدانی کـردەوە ، دەبێـتە بیرێکـی فەلـسەفی پـوچەڵ و بەکەڵکی گەل نایەت .

خوای گەورە پشت و پەنامان بێت هەوڵ دەدەین ئەم باسە لە نامیلکەیەکدا زۆرتر ڕوون بکەینەوە .

جاهیلی یەتی ئەمڕۆ:

جاهیلی یەت وەنەبێ ماوەیەکی ڕابردوو بێت لەماوە جۆر بەجۆرەکانی مێژوو، بەڵکوجاهیلی یەت بریتیە لەهەموو بەرنامە و دەستورێک کە مرۆڤ پەرستی تێدا دەر کەوێت . . ئەم سیفەتەش لەهەموو پرۆگرامەکانی ئەمڕۆی مرۆڤایەتیدا بەئاشکرا دەر دەکەوێت . . لەهەموو پرۆگرامەکانی سەرزەمینی ئەمڕۆدا مرۆڤ لەمرۆڤی وەک خۆیان ئایدۆلۆژی وبیر وڕاو بەرنامە وڕێباز و ڕێساو یاساو خوونەریت وەردەگرن . . ئەمەش جاهلی یەتە بەهەموو بنەماکانیەوە . . جاهیلی یە تیشەکە بەئاشکرا مرۆڤ مرۆڤی تێدا دەپەرستێ ، هەندێکیان هەندێکی تریان لەجێی خواداناوە و دەی پەرستن.

ئیسلام تەنهاپرۆگرامی ژیانە کەمرۆڤ تیایدا ڕزگاری بووە.. چونکە لەئیسلامدا خەڵکی ئایدۆلۆژی و بیر و ڕاوا ڕیساو یاساو خوو نەریتیان لە خوای پەروەدرگارەوە وەر دەگرن . سەریش تەنها بۆ خوای گەورە دادەنەوێنن ، کە گوێ ڕایەڵیش دەبن تەنها گوێ ڕایەڵی شەریعەتەکەی خوا دەبن مل کەچیشیان تەنها بۆ سیستمی ئیسلامە و بەس . . چونکە لەمرۆڤ پەرستی ڕزگاریان بووە و بونەتە خوا پەرست . . . ئەمەش ئەو دوو ڕیانەیە کە لەنێوان ئیسلام و جاهیلی یەت دا هەیە . .

لەجاهیلیەتی ئەمڕۆدا مادە پەرستی هەموو شوێنێکی گرتۆتەوە هەموو لایەنەکانی ژیان بۆ مادده و نرخی مادده تەرخان کراون ، مادده پەرستی بۆتە پەرستن و مادده جێ و ڕێی خەڵکی و شێوازی حوکومیان دیاری دەکات . . ئەمەش هەڵەیەکی گەورەیە . . چونکە نابێ مادده و باری ئابووری وایان لێبێت جێ و ڕێی خەڵکی دیاری بکەن چ جای ئەوەی کارتێکردنیان لەدەست مایەی ڕۆژی دوایدا هەبێت . . مادده پەرستی دەبێتە هۆ کارێکی سەرەکی بۆ خولقاندنی بارودۆخێکی نالەبار ، نەک هەر لەڕۆژی دوایدا بەڵکو لەژیانی دونیاشدا . . مەگەر بەچاوی خۆمان ئەو پشێوی وبەدبەختی یە لەشارستانێتی ئەمڕۆدا نابینین ؟ کەوابوو دەبێ حەتمەن جۆرە بیر و هۆش و بەرنامەیەکی تر بۆ حوکم کردنی ژیانی مرۆڤایەتی بێتەکایەوە ، بیر و هۆشێکی وا کەتەنها ئەو بتوانێ کارزانانە نرخ بۆباری ئابووری خەڵکی دابنێت و ماددەش بەشێوەیەکی وا ئاڕاستە بکات کە بەختەوەری و هێمنی و خۆشبەختی خەڵکی تێدابێت:

{قُلْ بِفَضْلِ اللَّهِ وَبِرَحْمَتِهِ فَبِذَٰلِكَ فَلْيَفْرَحُوا هُوَ خَيْرٌ مِمَّا يَجْمَعُونَ} یونس/٥٨ واتە : بڵێ بەفەزڵ و ڕەحمەتی خوا دڵ خۆشکەن ، ئەوە چاکترە لەوەی کە کۆی دەکەنەوە . ئەو پرۆگرامەی کەحوکمی ژیانی کۆمەڵە مرۆڤێک دیاری دەکات هەر ئەوە کە بارۆدۆخی ئابووری و نرخی مادده شیان بۆ دیاری دەکات . . کەدەبێ مادده تاچ ڕادەیەک هاوکاری ژیانیان بکات . . چونکە بە پێ ی ڕێسای ئەو پرۆگرامە یا

دەبێتە مایەی بەختەوەری ، یان بەدبەختی کۆمەڵ . . لەبەر ئەمەشە ئیسلام تەنها پڕۆگرامی ژیانە .

ئەم هاتوو هاوارە زۆرەی کەمادە و مادددە پەرستی زلکردووە ، ئا بەم شێوەیەی کەهەموو بیر و هۆش و هەست و نەستێکی خەڵکی گرتۆتەوە ، بەم شێوەیەی کەئەم خەڵکە بێ ئاگایەی کردۆتە ئامێر و شەو و ڕۆژ هەڵپەیانە بۆی و ، ئائەمەی کەماددە پەرستی کردۆتە ژیان و مایەی ڕەنج و تێکۆشانی خەڵکی . . ئائەم هات و هاوارەی شەو و ڕۆژ دەڵێ . . بەرهەم بەرهەم . . پارە . . پارە . . ئائەم هات و هاوارەی کە هەموو داب و نەریت و هەستێکی پیاوانەی بۆدەخرێتە ژێر پێ . . هەروا سادەنیە و . . بەهەوانتە نەهاتۆتە کایەوە . . . بەڵکو بە پێی نەخشە یەکی وورد دەڕوات ، بۆ دانانەوەی (بت) انێکی وا کە لەجێی بتەکانی جاهیلی یەتی پێشوو بپەرسترێن .. بتی وا وەکو هی پێشان دەسەلاتی بەسەر هەموو هەڵسووکەوتێکی تاک و کۆمەڵدا هەبێت ...
هەر کاتێک و لەهەر جێ یەک پارەو بەرهەمی ماددی بووە بت وخەڵکی ڕەنجیان بۆداو ، بە پیرۆزی یەوە وەک بت لەدەوری گەڕان ئەوا ئیتر هەرچی ئیعتیباراتی تر هەیە دەخرێتە ژێر پێ و دەکرێتە قوربانی ئەو . . خوو ڕەوشت ، خێزان ، ئابڕو ، سەربەستی و هەموو شتێکی پیرۆزی تر ئەوجا لای خەڵکی وای لێدێت هەرچی شتێک بووە کۆسپی

ڕێی ماددە و پارە کۆ کردنەوە ، دەبێ بشکێنرێ و لادرێ . .
ئەمەشە مانای بت پەرستی . . ئەگەر ئەمە بت پەرستی نی یە ئەدی بت پەرستی چی یە و چۆنە ؟

مەرج نیە بت هەر لە دار و بەرد داتاشرێ ... نا ... بەڵکو هەواو هەوەس ، لافیتە و دروشمێک . . یا نازناو و پلە و پایەیەک ، یاهەر جۆرە ئیعتیبارێکی تر دێت و دەشێ بکرێتە بت .

لەڕاستیدا نرخی سەرەکی و دەست مایەیی ڕاستە قینە دەبێت تایبەت بێ بە فەزڵ و ڕەحمەتی خوا ، کەلە بەرنامەکەیدا دەردەکەون . ئەو بەرنامە جوانەی کە هێمنی بەدڵ دەبەخشێ و گەردن ئازاد دەکا و هەست و هۆشی مرۆڤ بەڕێزەوە دەپارێزێ . .

لەژێر سایەی ئەم تاکە بەرنامەیەشدا دەتوانرێت سوود لەو ڕۆزیە وەر بگیرێت کە خوای گەورە بۆ خەڵکی سەر زەمینی داناوە . . چونکە ڕۆزی و پارە و شێوازە پێشکەوتوەکانی بەرهەمی ماددی ئەگەر بە پێی بەرنامە جوانەکەی خوای گەورە نەبوو دەبێتە مایەی بەدبەختی و کوێرە وەری خەڵکی . چونکە دەکرێنە ئامێر و ، لەبەڕێز کردن گەورەکردنی ڕەوشتی ئاژەڵیدا لەسەر حسابی ڕیزی بەکار دێن .

بانگەوازی نوێ و سێ خاڵی لاوازیمان:

هەر دەبێ بانگەوازێکی نوێ بێتە کایەوە ، تا ئەو خەڵکە لەو مردنە ڕاوەستاوە دەر بهێنێت و بیانخاتە نێو ژیانێکی بەرفراوانەوە . هەر دەبێ بانگەوازێکی وا هەبێ ڕێز و ئابڕوو ، ووزەی ئەو خەڵکە بپارێزێت و نەهێڵێ زیاتر بخرێنە ژێر باری زەلیلی و بت پەرستی نوێوە . . ئەو زەلیلی یەی وای لەمرۆڤ کردوە ملی بۆ مرۆڤی وەکو خۆی کەچ بکات و ، بۆی بچەمێتەوەو ، سوجدەی بۆ ببات . هەردەبێ بزووتنەوەیەکی نوێ بێتە کایەوە تا بانگەوازی خوا وویستی وەکو خۆی بخاتە ڕوو . جاپێش هەموو هەنگاوێک دەبێ داعیەکان (ئەوانەی گوایە خۆیان بەهەڵگری پەیامی ئیسلام دەدەنە قەڵەم)

هۆی ئەو لاوازیانە بخەنە ڕوو کەتوشی موسوڵمانانی ئەمڕۆ بووە . پاشان دەبێت هەوڵی چارەسەر کردنی بدەن ، ئەوجا ڕاپەڕن و کۆڵی ئەمانەتە خوای یەکەیان بەو پەڕی ورەی بەرزەوە هەڵگرن ..

سێ هۆی سەرەکی هەن بۆئەم لاوازی یە دەبێ زوو دەست نیشان بکرێن و هەوڵی چارەسەر کردنیان بدرێ :

١. نەبوونی تاکی موسوڵمان

دەبێ داعیەکان ئەوەچاک بزانن ، کەهۆی سەرەکی لاوازیان و ، گەورەترین دژواریەک کەتوشی شەخسیەتی موسوڵمانانی ئەمڕۆ بووە ، بریتیە لەنەبوونی تاکی موسوڵمانی لێهاتوو. لاوازیەکە ئەوەیە کەتوشی گەنجەکانیان بووە . .
خۆ سەخت ترین دەردیش ئەوەیە کە لەخۆیدا بێت و پەی پێ نەبرێ ، چونکە چارەسەری هەموو گیرو گرفت و کێشەیەک ئاسانە ، ئەگەر تاکە کانی کۆمەڵ واقیعیانە پەروەردەکرابن. بەڵام کارەساتی بەزین و تێک شکان ، کاتێک دروست دەبێ کەئەو جۆرە پەروەردەیە نەبێ ، بۆیە کێشە لەسەر کێشەو نارەحەتی لەسەر نارەحەتی دێتە رێ .
پیاوی لاوازیش عادەتی وایە کە شتی تری (غەیری خۆی) دەکاتە هۆی لاوازیەکەی . .
هۆی وا کە گوایە ئەوەندە گەورەو سەختن کەئەم ناتوانێ لایان دات ، ئەوجا هەر بۆ هەنجەت و بەهانە دەگەرێ ، تابەعوزر بیان هێنێتەوە بۆ لاوازیەکەی خۆی . ساڵە های ساڵە واپەروەردە بووین . . فێرین (غەیری خۆمان) بکەینە هۆی دوا کەتوویی و لاوازی و بەزین و نەبووی یەکەی خۆمان،جا جارێک ئیمپرالیزم تاوان بار دەکەین ، جارێک نەوەو قۆناغی رابردوو ، جارێکی دیش ئەو کۆمەڵگایەی تێیدا دەژین . . کەسێ خۆی ناکاتە هۆ ! کەس ناڵێ ئاخر دەبوو من بایەخم بەخۆم زیاتر بدایە .

نمونەیەکی قورئان:

قورئانی پیرۆز مرۆڤ خۆی دەکاتە خاڵ و تەوەری سەرەکی لەهەمــوو شـتێکدا . . خــوای گەورە بەوپەڕی ڕوونـــی و ئاشکرای یەوە ئەوە دەر دەخات کەهۆی سەرەکی کۆلە و کۆمەڵگەی مرۆڤ هەر مرۆڤ خۆیەتی . . دەفەرموێ {أَوَلَمَّا أَصَابَتْكُمْ مُصِيبَةٌ قَدْ أَصَبْتُمْ مِثْلَيْهَا قُلْتُمْ أَنَّىٰ هَٰذَا ۖ قُلْ هُوَ مِنْ عِنْدِ أَنْفُسِكُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ} ال عمران/١٦٥ واتە : ئەوە بۆ کە ئەو ناڕەحەتیەتان تووش بوو (تێک شکانەکەی غەزای ئوحد) کەلەوەوپێش هی ترتان تووش بو بوو وتتان ئەوە بۆ وامان بەسەر دێ ؟ پێیان بڵێ : ئەوە خەتای خۆتانە ، خۆتان هۆ ڕوودانی ئەو کارەساتەن .هەروەها خوای گەورە کەبەسەر هاتی هۆزی بەنوالنضیر((١)) دەگێڕێتەوەو باسی تێک شکانیان بەدەستی موسوڵمانان دەکات وخۆیان دەکاتە هۆی بەزینەکەیان و دەفەرمووێت : { مَا ظَنَنْتُمْ أَنْ يَخْرُجُوا ۖ وَظَنُّوا أَنَّهُمْ مَانِعَتُهُمْ حُصُونُهُمْ مِنَ اللَّهِ فَأَتَاهُمُ اللَّهُ مِنْ حَيْثُ لَمْ يَحْتَسِبُوا ۖ وَقَذَفَ فِي قُلُوبِهِمُ الرُّعْبَ ۚ يُخْرِبُونَ بُيُوتَهُمْ بِأَيْدِيهِمْ وَأَيْدِي الْمُؤْمِنِينَ فَاعْتَبِرُوا يَا أُولِي الْأَبْصَارِ} الحشر/٢ واتە : واتان گومان نەدەکرد کە خۆ تەسلیم کەن و ، لەقەڵاو قوللە یان بێنە دەرەوە ، خۆشیان هەر وایان دەزانی کەقەڵاو قوللەکانیان بەرگریان لێدەکەن و ، ناهێڵن خوایان بگاتێ بەڵام خوای گەورە لەوشوێنەوە بۆیان چوو کەحسێبیان بۆ نەکردبوو ترس و بێمیشی هاویشتە دڵیان ، بۆیە لەتاواندا بەدەستی

خۆیـــان و بەدەســـتی موســـوڵمانان ، ماڵەکـــانی خۆیـــان دەڕووخانـد . جـائێوەش ئەی خـاوەن چـاو و بیـران لەمەوە پەنـد و ئامۆژگـاری وەرگـرن . (بنـو الـنـضیر) چەک و تفـاقی شـەڕیان کەم نەبـوو ، ژمارەیـان کەم نەبـوو ، بـێ سـەنگەر نەبـوون ، بەڵام ئاشـکرایە هـۆی بەزیینەکەیـان هەر خۆیـان بوون ، پێغەمبەریش (ﷺ) دەفەرموێت { ولینزعن الله المهاب من قلوب عدوکم ولیقذفن الوهن فی قبلوبکم ، قـالوا یارسول اللـه مـا الـوهن ؟ قـال : حـب الـدنیا وکراهیـه المـوت} واتە : ((پاشان خوای گەورە تـرس و بـیم لەدڵـی دوژمنەکانتـان دەر دێنـــێ و ، بەزیـــن دەهـــاوێتە دڵـــی ئێـــوە . . ووتیـــان : ئەی پێغەمـبەری خـوا بەزیـن چـی یە ؟ فەرمـووی : خۆشەویـستی دوونیـــاو بوغزانـــدنی مـــردن)) ئەم حەدیـــسە ((٢)) پیـــرۆزە ڕێسایەکی گەورە لەڕیساکانی گۆڕانی کـۆمەڵ دەخـاتە ڕوو ، ڕواڵەت و جەوهەری ئەو قۆنـاغە ئاشکرا دەکات کە کـۆمەڵێکی فیطرە پیس (ئەوانەی خۆشەویستی دوونیا دڵ و دەروونیـان دادەگرێ) لەڕێیاندا دەیگەنێ وە نـاتوانن نە لێـی تێـپەڕن ونە لێی لابدەن .

هۆی ڕاستەقینەی بەزین خۆییە نەک دەرەکـی ، بـۆیە نابێـت گلەی لەو ڕەشە بایە بکەیـن کە هەڵـدەکات و ملـی درەختێکـی گەندەڵ ،(کلۆر) دەشکێنی ، بەڵکوو گلەی لەدرەخـتەکە خـۆی دەکرێت قورئـانی پیـرۆز چـۆنێتی دۆزیـنەوەی ئەم ڕاسـتی یە ڕوون دەکاتەوە ، هۆی تێک شکان و بەزینی میللەتـان دیـاری دەکات ، ئەو هۆکارە سەرەکی یە باس دەکات کەدەبێتە هـۆی

درووست بوونی زوڵم و ستەم و دەست درێژی لەکۆمەڵـدا ... ئەو هۆیەش هەر مـرۆڤ خـۆیەتی ، ئەوەی دەشـی هێنێـتەوە ئەو بـــاروودۆخە نـــاهەموارە ، جموجـــوڵ و هەڵنەســـوڕانی خۆیەتی ، بەو شێوەیەی کەدەبـێ بکرێـت : خـوای گەورە ئەو ســـیفەت و ڕەواڵەتە نـــاو دەنێـــت (ظلـــم الـــنفس) واتە : لەخۆستەم کردن ، بۆیە لەزۆر شوێنی قورئـانـدا دەفەرمـووێ { وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَـٰكِن كَانُوا أَنفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ} النحل / ١١٨ واتە : ئێمە ستەممان لێنەکردن بەڵکو خۆیان ستەم لەخۆیان دەکەن ، وەلە حەدیسی قودسیشدا ((٣)) هاتووە کە{فمن وجد خیرا فلیحمد الله ومن وجد غیرذلک فلایلومن الانفسه } ((٤)) واتە : ((ئەوەی چـاکەی هـاتە ڕێ باسوپاسـی خـوا بکـات، ئەوەی شتی تریشی هاتە ڕێ ، بالۆمەی کەسی غەیری خۆی نەکـات)) تەنانەت مافی لۆمە و گلەیمان لەشەیتانیش نی یە بیکەین ، مەگەر خوای گەورە باسی شـەیتان نـاگێڕێتەوە کەلە ڕۆژی دوایدا (کەتینی بۆ دێ) دەڵێ : {وَقَالَ الشَّيْطَانُ لَمَّا قُضِيَ الْأَمْرُ إِنَّ اللَّهَ وَعَدَكُمْ وَعْدَ الْحَقِّ وَوَعَدتُّكُمْ فَأَخْلَفْتُكُمْ ۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيْكُم مِّن سُلْطَانٍ إِلَّا أَن دَعَوْتُكُمْ فَاسْتَجَبْتُمْ لِي ۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوا أَنفُسَكُم} ابراهیم / ٢٢ واتە : (کاتێ کار گەیشتە ئەنجام شەیتان دەڵێ خوای گەورە پەیمانی حەق و ڕاستی پێدا بوون منیش پەیمانم دابوونێ ، بەڵام من پەیمانی خۆم نەبردە سەر ، خۆ من هیچ دەسەڵاتێکم بەسەرتاندا نەبوو ، تەنها ئەوەندە نەبێ بانگم کردن ((بۆ ئەو مەبەستانەی من دەم ویستن))

ئێوەش هاتن بەدەنگمەوە ، جا ئیتر بۆ لـۆمەی مـن دەکەن ، لۆمەی خۆتان بکەن .

٢. دوور خستنەوەی ئیسلام

بەزیـن ، بـووی موسـوڵمانان گەیـشتۆتە ڕادەیەکـی وا کە دوژمنانی ئیسلام بەوەوە ناوەستن کە پیاو خراپ بنرێنە نێو ڕیزەکانیـانەوە ، بەڵکـو هەوڵـی گـۆڕینی مێـشک و بیـر و ژیریشیان دەدەن ، ئەوەتا (زوەیـمەر) قەشـەی مەسیحی لەو وتارەیـــدا کە لە کـــۆنگرەی موبەشـــیرەکاندا دای (ئەوانەی مەسـیحێتی لەجیهانـدا بـڵاو دەکەنەوە) لەنـاوچەی (جبـل الزیتون) ی قودسـی پیرۆز، لەسـەردەمی دەسـەڵاتی ئینگلیـزی داگیـر کەردا ، دوای ئەوەی گـوێی لە وتـاری بەشـدار بـوانی کۆنگرەکە گرت ، کەهەر یەکەیان گلەیی و گازندەی هەبـوو ، گوایە بڵاوکردنەوەی مەسیحێتی لەجیهانـدا کـارێکی نەزۆکـی بێ بەرە ، زوەیمەر وتی : (ئەی برایـانی پـاڵەوان، بەڕاسـتی ئێوەی ئازیز بەجـوانترین شـێوە ئەرکـی سـەر شـانی خۆتـان جـێ بەجـێ کـرد ، ئەگەر چـی وا هەسـت دەکەم کەهەنـدێکتان لەگەڵ ئەوەی کەزۆر بەڕێک و پێکی کـارو بـاری خـۆی بەجـێ هێنـاوە دەرکـی بـە ئامـانجە سـەرەکی یەکەی تەبـشیری نەکـــردووە . . منـــیش وەک ئێـــوە لەو بـــاوەڕەدام کە ئەو موسوڵمانانەی بوونەتە مەسیحی یەکێکن لەم سێ بەشە :

١) يـــان منـــدالْ بـــوون و هێـــشتا فـــامی ئیـــسلامەتی يـــان نەكردۆتەوە.
٢) يان كەسانێكن كە ئەصلەن گاڵتەيان بەدين دێت .
٣) يـــان ئەوكەســـانەن كەدەيـــانەوێ لەڕێـــی گـــۆڕينی دينەكەيانەوە بەرژەوەندی خۆيان ببەن بەڕێوە ، بەڵام ئێوە دەبـــێ ئەوە بـــزانن كە كـــاری ســـەرەكی ئـــێمە ئەوە نـــيە كە موسوڵمانەكان بكەينە مەسيحی ... نـــا ... ئەمە هيدايەتـدان ڕێزلێنانێكی گەورەيە ،كە موسڵمان شايەنی ئەوە نی يە !!
كـــاری ســـەرەكی ئـامـــانجی بەرنامەكەمـــان ئەوەيە ئەم موسـوڵمانانە لەئيـسلامەكەيان بهێنيـنە دەرەوە و بيـانكەينە مرۆڤی دوور لەخوا . . تاوايان لێدێ كەهيچ خوو ڕەوشـتێكی وايـــان پـــێ نـــامێنێ مـــيللەت و نەتەوەكانيـــان ئيعتيماديـــان بكەنەسەر . .
بەهێنانەی دی ئەم ئامانجەش ئيوەی بەڕێز دەبـنە پێشڕەوی سـەربازانی (ئيـستيعمار) لەهەمـوو ناوچەئيـسلامی يەكانـدا ((٥)).
هـۆ برايـانی بەڕێـز . . لەم مـاوەيەدا لەسـەرەتای سـەددەی نـــۆزدەهەمەوە تائێـــستا توانيومـــانە هەمـــوو بەرنـــامە و پڕۆگرامی خوێنـدن لەنـاوچە ئيـسلامی يەكـان بگـرينە دەست توانيومـــانە دەزگـــای تەبـــشيری و كلێـــساو كـــۆمەڵە و قوتابخانەی مەسيحيەوانی لەهەمـوو شـوێنێكدا دابمەزرێـنين .. هەر هەمووشـــيان وولاتـــانی ئەمريكـــاو ئەوروپـــا سەرپەرشتی دەكەن . فەزڵ و چاكە لەراستيدا هـی ئێوەيە ،

چـالاکی و وزەی ئێـوەیە ، ئێـوەن کە بەجۆرەهـا شـێوازی تازەتان توانیوتـانە عەقڵ و بیری موسوڵمانەکان ئامـادەکەن کەئەو ڕێیە بگرنە بەر کەئێوەی ئازیز بۆتـان دیاری کـردوون. ئێوەن لەڕاستیدا کەتوانیوتـانە لەوڵاتـانی ئیـسلامدا نەوەیەک پەروەردەبکەن کە هـیچ پەیوەنـدی یەکـی بەخـواوە نەمـاوە و ناشیەوێت بیبـێ و ئەوانەش دەبـوغزێنێ کەخـوا وویـستن . . توانیتان موسوڵمانەکان لەئیـسلام دەر بهێـنن و ئەوەنەوەیە پەروەردە بـــکەن کە ئیـــستیعمار دەیویـــست – لەڕواڵەت وسـیفاتی جەوهەریـدا – نەوەیەک کە بـایەخ بەشـتی گەورە نـــادات . . نەوەیەک کەهەر حەزی لەتەمبەڵـــی و حەوانەوەی بەر سێبەرە..

نەوەیەک کەهەمـــوو بیـــر و هۆشـــی لای دونیـــاو تێرکردنـــی ئارەزووەکانی خۆیەتی . . نەوەیەک حەز لەخوێندنی ڕاستی ناکـات . . گەر بـشخوێنێت ، بـۆتێرکردنی گەدەو فەرجێتـی ،گەر سـامانی کـۆکردەوە ، بۆڕابـواردن و ئـارەزووی خـۆی سەرفی دەکاتەوە ، گەر دەستی لەپلەو پـایەیەک گیـر بـوو ، بۆهێنانەدی ئاواتە شەخصیەکانی خـۆی تەرخـانی دەکـات .. نەوەیەک کەلەپێنـاوی بەدیهێنـانی مەیـل و کەیـف و سـەفای خۆیدا هەرچی شتێ هەیە دەیکاتە قوربانی ((٦)) .

٣. نەناسینەوەی ئیسلام

زۆربەی زۆری زاراوە ئیسلامی یەکان لەجێی خۆیان دا خزێنراون بۆ مانای تر بەکار دەهێنرێن .. بۆیە دەبینی کەئەم خەڵکە واتێگەیشتوون کە بەرزترین پلەی ئیسلام ئەوەیە کە خۆت لە سوچی مزگەوتێکدا بئاخنی و حاڵت لێبێ و خەریکی زیکر و فیکر بیت ، بادڵیشت مەژغوڵ بێت .. با بیر و هۆشیشت خەریک بێ بەشتی ترەوە .

خەڵکی واتێدەگەن کە گۆڕینی کۆمەڵ و بەرهەڵستی کردنی خراپەکاری و جیهاد کردن شتێکی سەرەکی ئیسلام نین وەکو جاران . . لەڕاستیدا فیکر و بیر و هۆش زۆر گۆڕاوە . . تەمومژێکی چڕ بینینمانی گرتووە ، بۆیە ئاوا واتاو زاراوە ئیسلامی یەکان وەک پێویست لەبیر و ژێریماندا دابین نین .. هەر لەبەر ئەم هۆیەشە ڕێباز و شێوازی کاری جموجوڵی بزافمان گەرەلاوژێ یە . . بۆیە دەبینی باوەڕمان بێتین و دامرکاوەیە . . کەسمان تین و تەوژمێکی وامان نیە ووزەو ورەمان بخاتە کار ، سست و مەستین . . دەردی هەرەسەختیشمان بێدەنگی و کڕ و کپی مەلاو زاناکانمانە . . ماوەیەکی زۆرە زانای وامان تێدا هەڵنەکەوتووە ،وابێ لەڕووی دەوڵەتی ستەم کار و کار بەدەست و دەسەڵات داری زاڵمدا قسەی حەق بڵێ ، و ڕاستی ئیسلامیش بۆ ئەو خەڵکە بێ ئاگایە ڕوون بکاتەوە . ئەنجامی ئەم کڕ و کپی یەی زاناو مەلاکانمان بەرامبەر طاغوتە خوێن تاڵەکان و ، سەر هەڵدان

و پەیـــدا بـــوونی واتـــا و زاراوەی نـــامۆی وا کەهەر گیـــز لەسەدەکانی سەرەتای ئیسلامدا نەبوون ، ئەم واقیعە پڕ ستەمە دروست بووە . . سەر ئەنجامی ئەو هۆیانە یە ئاوا حوکومڕانە ڕەزا قورسەکان جەماوەری خەڵکەکەیان وەک گا گەل و کەر و وڵاخ بەرە و هێنانەدی ئاواتی پیس و چەپەڵی خۆیان و ئاغاکانیان خستۆتە پێش خۆ . ئەم سێ نەخۆشیە سەختە : بێدەنگی لەوتنی حەق ، زۆر بوون و سەختی ستەم ، و شێوانی مانای زاراوە ئیسلامیەکان ، هۆکاری ئەم بێ کەس و پـــشێوی و بەدبەختـــی یەن کە تێیـــداین . ئەم ســـێ نەخۆشیە کەلە دوو هۆی سەرەکی یەوە سەریان هەڵداوە :

(١) نەناسینی حەق

(٢) نەوتنی حەق

بۆیە حـاکمی وڵاتەکانمـان خەریکـن خەڵکـی لەم تەم و مـژەدا پەروەدرە دەکەن .. تاڕاسـتی نەناسـن ، تـا چـاو و گوێیـان بەحەق نەکرێتەوە .

ئاشـکرایە ئەگەر خەڵکـی حەقیـان نەناسـی و لەناحەقییـان جوێ نەکردەوە شوێنی ناکەون . .

لەم هۆیەشەوەیە کەئیتر بێ بایەخانە دەژین . . خاڵی (حەق نە ناسین) نـایەتەدی تـا جەوهەر و ڕوالەتـی حەق ئاشکرا نەبێـت و نەناسـرێت ، ئەگەر خێـر و شـەڕ بەتەواوی نە ناسرێن و لێک جوێ نەکرێنەوە ، چۆن چاوەڕوانی ئەوە بین خەڵکی حەق بڵێن ؟.

طاغوتەکان سوورن لەسەر ئەوەی خەڵکی هەروا گێژو گەلحۆ و کەڕ و بیر ئاڵۆز بمێنێتەوە ..

بۆیە دەبینی ئیسلامەتی – لە لای زۆرکەس – وای لێهاتووە بۆتە نیشانەی زەلیلی و مت بوون و بێغیرەتی !! مامۆستا (ابو الحسنی نەدەوی) دەڵێ : گەورەترین ئەرکی ئیسلامیانەی ئەمڕۆمان ئەوەیە ئەم خەڵکە ڕەش و ڕووتە زۆرەی میللەتە موسوڵمانەکان ، لەئیسلامێکی ڕەواڵەتیانەوە بگوێزنەوە بۆ حەقیقی ئیسلام . . ئەوەش گرنگ ترین و چاکترین خزمەتە لەگەڵ نەتەوەی ئیسلام بکرێ .((٧))

ئەرکی ئێمە:

گەورەترین بەڵاو موسیبەت کەتوشی ئەم گەلە موسوڵمانە بووە ئەو تێنەگەیشتنەیانە لە ئیسلام .. کۆسپی هەرە گەورەی ڕێمان ئەو گەڕەلاو ژێ فیکری یە یە کە لەمێکشی ئەم نەوە ئیسلامی یەی ئەمڕۆدا خولقاوە . . بەڕاستی شەڕێکی زۆر سەختە . . بۆیە دەبێ داعیەکان مەیدانی شەڕ و هەموو سەنگەرەکان لێک هەڵاوێرن و ،بەرەکانی شەڕ (کە لەگەڵ کوفرە) چاک دیاری بکەن . . جا لەو ڕێیەشدا زۆر سوار دەگلێن و خەسارەتی زۆریشمان دەبێ و قوربانی چاکیش دەدەین . . دەبێ داعیەکان شارەزای ڕێگاکە بن ، دەبێ بکەونە خۆ . . تین و تەوژمیان بەتین تر کەن . . وورەیان بەرز و متمانەیان بەو پەیمانەی خوای خاوەنیان داویانە . . زۆرتر بکەن پێش هەموو شتێک دەبێ زانستێکی زۆر و کردەوەیەکی چاک لەم ئیسلامەوە فێر بن ، پاشان دەست بکەن بە وەخەبەر هێنانی خەڵکی . . ئاگاداریان بکەنەوە ..

هەوڵیان لەگەڵدا بدەن . . بێ ئەوەی بێتاقەت بن . . نابێ گوێ بدەنە ئەو هەموو سوار چاکە ئازیزانەی لەڕێدا دەکەون . . دەبێ هەر ئەوەیان لەبەر چاو بێت کە ئامانجەکەیان زۆر گەورەیە . داعی ئیسلامی بەهیچ شێوەیەک نابێ هێز و دەسەڵاتی دوژمن چاو ترسێنی کا..

نابێ هیچ کۆسپێکی سەر ڕێ بەگەورەو سەخت ببینێ . . نابێ هیچ نارەحەتی یەک بەدژوار دانێ . . دەبێ ئەوەی

هەمیشە لەبیر بێ کەداعی ئیسلامی ، لەنەوەی کەڵە پیاوانی مێژووە و ،لەم ڕێش سپێتی زەمانەدا زیت بۆتەوە . . داعی ئیسلامی لەکاروانە پیرۆزەکەی پیاوانی بەدر وقادسیە و یەرمووک و حوطەینە . . وەچەی ئەو پیاوە دلێرانەیە . . پاشەنگی سەربازانی بانگەوازە پیرۆزەکەی پێغەمبەری ئازیزە (ﷺ) کە هەتا ئێستاش سالار و قافلەی جیهادن ، دەبێ داعی ئیسلام موجاهیدانە بیسەلمێنێ ، کە کام جێیەی پڕ دڕک و داڵ و دژوارە ئەم بێ باکانە خۆی تێداوێ . . دەست و گەردن هەڵدەبڕی و بەرهەمی سەر کەوتنی ئەم ئیسلامە لێ دەکاتەوە و دەی چێنێ . داعی یە ئیسلامیەکان دەبێ ئەوەیان چاک لەبەر چاو بێت ، کە ئەمانە پیاوی خوان و ، پەیامە کۆتای یەکەی خوایان هەڵگرتوە و ، جارێکی دی دەبێ دنیای پێ بەختەوەر بکەنەوە . . جارێکی دی خۆ بکەنەوە پێشەواو سەر کردەو ڕێنیشان دەری جیهانیان .

ئەی داعیانی ئیسلام ، طاغوتەکان دەتوانن چیتان لێبکەن ؟. ئەوپەڕی توانایان ئەوەیە لاشەتان بهێننە ژێر باری ئەشکەنجەو ئازار . . گۆشتتان هەنجن هەنجن و خوێنتان برێژن . . ئەمما ڕۆحتان .. بەهیچ شێوەیەک ئەوانە دەسەلاتیان بەسەریدا ناشکێ . . ئەو ڕۆحەشە کەئێمە هیوامان پێ یەتی . . هیوامان وایە کەهەمووهەست و نەست و ختووری یەکتان تەنها بۆخوا تەرخان کەن و بەس . .

خۆشەویستی و بوغز و تکاوترس وحەزتان هەر لەخواو هەر بۆ خوابێت ، هەرواش بژین تا ئەوساتەی گیانتان لەلەشتان دەر دەچێ . . ئەوگیانەمان کەهیچ کەس و هیچ شتێک توانای پێش خستن و دواخستنی نی یە ،هیوادارین ئابەورۆحەپاکەوە ، بەباوەڕی دابینەوە ، بەدیداری خوای پەروەردگار وکارزان بەختەوەربین .

داعی ئیسلامی دەبێ لەهەمووکەس و زووتر و زۆر تر هەست بەزوڵم و زۆر بکات و، دژی جاهیلی یەتی سەدەی بیستەم راپەڕێ ، هەروەک کە باوو باپایرانی دژی جاهیلیەتی کۆن راپەڕین . پێویستە پێش هەمووکەس شەق لەژیانی ماددە پەرستی هەڵداو لێی یاخی بێت . .
وەک نەوەکانی یەکەمی ئیسلام شەقیان تێهەڵداو لێی یاخی بوون.

دەبێ هەمووخۆش گوزەرانی و بەختەوەری و ئاسوودەی یەکیان بکەنە قوربانی ڕیبازە ئیسلامی یەکەیان . . دەبێ زوو بچنە ڕیزی کاروانی سەربازانی پێغەمبەری پێشەواوە (ﷺ) دەبێ خێرا خۆ بخەنە ژێر سایەی ئاڵا بڵندەکەی خوا وویستی ، ئەو ئاڵا شەکاوەیەی خوا بۆی دیاری کردوون و ، داوای لێکردوون بچنە ژێر سێبەرەکەیەوە..
وەک دەفەرموێ :{ وَجَاهِدُوا فِي اللَّهِ حَقَّ جِهَادِهِ ۚ هُوَ اجْتَبَاكُمْ وَمَا جَعَلَ عَلَيْكُمْ فِي الدِّينِ مِنْ حَرَجٍ ۚ مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ ۚ هُوَ سَمَّاكُمُ

الْمُسْلِمِينَ مِن قَبْلُ وَفِي هَـٰذَا لِيَكُونَ الرَّسُولُ شَهِيدًا عَلَيْكُمْ وَتَكُونُوا شُهَدَاءَ عَلَى النَّاسِ ۚ فَأَقِيمُوا الصَّلَاةَ وَآتُوا الزَّكَاةَ وَاعْتَصِمُوا بِاللَّهِ هُوَ مَوْلَاكُمْ ۖ فَنِعْمَ الْمَوْلَىٰ وَنِعْمَ النَّصِيرُ } الحج /٧٨ ... واته : لەپێناوی خودا بەو پەڕی جیددی و ڕاستی یەوە جیهاد بکەن ، خوا ئێوەی بۆ پەیامەکەی خۆی هەڵبژاردووە ، خوا هیچ جۆرە گرێ و گۆڵ و نارەحەتیەکی لەدیندا نەهێناوەتە ڕێتان ، ئێوە لەسەر میللەتی ئیبراهیمی باپیرتانن ، کەئەو لەوەو پێش ناوی ناون موسوڵمانان . . جادەبێ پێغەمبەر شاهیدیتان لەمبارەوە لەسەر بدات و، ئێوەش ببنە شاهید لەسەر خەڵکی . . نوێژ بەجێ بهێنن و، زەکات بدەن و ، دەست بەڕێبازی خواوە بگرن . . چونکە تەنها خوایە سەر پەرشتیارتان ، ئەویش باشترین سەر پەرشتیار و باشترین لایەنگرە . . هۆی سەرەکی سەرکەوتنی داعی وەنەبێ زانای و زۆر زانی و ڕەوان بێژی بێ . . بەڵکو پێش ئەم جۆرە سیفەتانە هۆیەکی تری زۆر کاریگەر هەیە ، کەئەویش باوەڕی ئەو داعی یەیە بە بانگەوازەکەی خۆی کەئەم خەڵکە بانگ دەکات بۆ وەرگرتنی ، هەروەها ڕادەی هەستکردنێتی بەودژواریانەی دێنە ڕێی بانگەوازەکەی ،ئەگەر ئەم بایەخی تەواوی پێ نەدا . . بۆیەدەبێ داعی هەمیشە خەم خۆر بێ . . بەمشور بێ ، بەحەزەر بێ لەومەترسیانەی ڕوەو ڕووی بانگەوازەکەی دەبنەوە . . پاشان دەبێ داعی ئیسلامی وازلە هەرچی ڕابردووی خۆی هەیە بهێنێ و، بەهەمووقەوارەو کیانیەوە بەرەو خوا هیجرەت کا . . بارەگای دونیای

ببێچێتەوە و، بەکۆڵێکی سوکی دونیایەوە بکەوێتەڕێ . . .
واز لەهەمووشتێکی دونیای بهێنێ و بەتەواوی خۆی
تەسلیمی خوای خاوەن و پەروەردگاری بکات ، بەشێوەیەک
هیچ شتێکی خۆی بۆ غەیری خوا نەهێڵێتەوەو هیجرەتیش
دەبێ لەبارو دۆخێکەوە بێ بۆ بارودۆخێکی تر .
لەحاڵەتێکەوە بێ بۆ حاڵەتێکی تر لەهەمووجۆرە
پەیوەندیەکەوە بێ بۆ پەیوەستی خواوویستانە هەر کاتێک
ئەم هیجرەتە دەروونیە بەتەواوی دروست بووئەوکاتە
ئاشکرا ترین ئەسەریان لەدڵ و دەروونندا بەجێ دێڵێت و
کارێکی زۆر قوڵ دەکاتە سەریان باکەڕ و لاڵیش بێت .

قورئـان ڕێـبـازە:

قورئــانی پیــرۆز بەرنــامەی ئەم بــانگەوازەیە ڕۆحێتــی ، بـوژێنەوەیەتی ، قەوارەو دەسـەلاتێتی ، چـاودێر وشـوان و پاســەوانێتی قورئــــانە ڕوون کەرەوە و تەرجومــــانی ئەم بانگەوزە .

قورئانە پێرەو و پرۆگرام و ، دەستوری کـورت و موختەسـەر ، قورئــان سـەر چـاوەی هەمووکـار و هۆشـێکی داعیەکـانە ، دەبێ لەوەوە شیوازی کار و بەرنامەی بزوتنەوە و توێشووی ڕێ وەرگرن {وَنَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ تِبْيَانًا لِّكُلِّ شَيْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً وَبُشْرَىٰ لِلْمُسْلِمِينَ} النحـل/٨٩ واتە: ((قورئانمــان کەبــۆ تــۆ ناردۆتە خوارەوە ڕوونکەرەو ڕێنیشاندەرە بۆ هەمووشتێک ، و سـۆز و بەزەیـی ورەحـمەتە بـۆ موسـوڵمانان)) . بـابەت و باسی وخواستی بـانگەواز ، لەچەنـدەها سورەت و ئـایەتی قورئانی پیرۆزدا باس کراوە . . کە گرنگـی و مەزنـی و پلەی بەرزی بانگەواز دەر دەخات .

دوژمنانی خوا کۆن و نـوێ دەیـانزانی کە ئەم قورئـانە ورە و هێز و بزوتنەوەیەکی وا لەدڵـی شوێن کەوتوانیـدا درووست دەکات ، کە دەست بەجێ پێی دەکەونە کار .

هەمـوو هێـزی دونیـاش نـاتوانێ کارەکەیـان ڕاگـرێ یـا بـێ بەرهەمـی کـات . . چـونکە لەراستیدا دەسـتی قەدەری خـوای میهرەبــان و کردگــــاری ئەم گەردوونەیە ، کەبــــزوتنەوەی موسوڵمانان دەگرێتە خۆو هەڵیدەسورێنێ .

ئـائەم قورئـانە ئـازیزەی ئەمـڕۆ وا شـوێن کەوتـوانی قەدری نازانن . ئەوەندە دەزانن لەپشت سەری ئـافرەتی زەیسانەوە ، بۆ دورخستنەوەی مۆتەکە دای بنـێن . یـابیکەنە نوشتە و دوعـای بێـسەر و بەرا یـا زۆر زۆرەکەی بـیکەنە جۆرەهـا ئـاوازو، مـسابەقەی پێبکەن ، تـابزانن کـام قورئـان خـوێن دەنگی خۆشترە !!.

ئـائەو قورئـانەی چەنـدین سـەدەی پـڕ مەکـر و فێـڵ و تەڵەکەبـازی بەسـەردا چـوو . . سەداسـەدەی نەناسـین و نەزانینی . . کەباڵی ڕەشی کێشا بوو بەسـەر بیـر و هـۆش و واقیعی بۆگەنی موسوڵمانانـدا.

دوژمنانی خوا نەوە دوای نەوە دادەنیشن و لەنهێنیەکانی ئەم قورئانە دەکۆڵنەوە . .

قـسەو باسـی دووروو درێژیـان لێـوە دەکـرد . . دیراسـەی ئەوەیان دەکرد کە چ نهێنـیەکە لەم قورئـانەدا ، ئـاوا ووزەو هێز و بزوتنەوە دەداتە شوێن کەوتـوانی . . ئەوجـا پلانیـان دادەڕشـت بـۆ لاواز کـردن و نەهێـشتنی ئەو هێـزە . . نەخـشەیان دەکێـشا کە چـۆن ئەو ورەیە بـڕوخێنن و هێـزە مەعنەویەکەشـی بـێ ئەسـەر کەن . . باسـیان دەکرد کە بەچ ڕێیەک دەتوانن واتای وشەکانی بگۆڕن و بیکەن بەچی ؟ دەبێ چ ڕێبازێـک بگـرنە بەر تـا ئەم ئـاینە لەوەوە ، کە (هێزێکـی بەردەوام و کـاریگەرە نـاهەقی لەڕیـشەوە دەر دێنـێ و ،

دەسەڵاتی سەر زەمین دەگێڕیتەوە بۆ حوكمی خوا) ئالەم هێزەوە بیكەن بە (بزوتنەوەیەكی ڕۆشن بیری ساد و سڕ ، وكەلەپوریکی تیۆری مردارەوە بوو ، یان مناقەشەو دمەوەریەكی فیقهی بەتاڵ) .

ئەمڕۆ بەلایەنی كەمەوە هەفتەی كتێبێك لەجیهاندا بەیەكێك لەزمانە بێگانەكان لەسەر خاڵی ورد و درشتی ئەم دینە دەنوسرێ و بڵاو دەكرێتەوە ! دەربارەی سروشتی ئەم دینە ، دەربارەی مێژووی دەربارەی سەرچاوەی هێزی ، دەربارەی شێوازی بەرەنگاری كردنی ، ڕێگاكانی شێواندن و بەرپەرچ دانەوەی زۆربەشیان وا دەنوسن تا نێتی پیسیان دەزانن هێرش بردنە سەر دین بەشێوەیەكی زەق و ئاشكرا خەڵكیان لێ دەوروژێنێت و ڕق و قین و گیانی بەرگری و بەرهەڵستی تۆڵە لەدڵی خەڵیكدا دەبوژێنیتەوە و بۆیە زۆربەی ڕۆژئاوای یەكان ،
زۆر فێڵبازان – دەكەونە مەدح و سەنای ئیسلام و باسی ((بلیمەتی)) ئیسلام دەكەن . .
تابەتەواوی هەستی خرۆشاو و حەماسەت و ورەی خەڵكی دەمەێنن لەلایەكی تریشەوە متمانەی خوێنەر و گوێ گرەكانیش بۆ خۆیان كێش دەكەن ، ئەمجا ژەهریان بۆدەكەنە نێو كاسەی باسەكانیانەوەو ،پێشكەشی دەكەن و دەڵێن : ئەمەیە دین !!

دەڵێن ڕاستە دینەکەتان زۆر بەرزە بەڵام پێویستە لەهەندێ لایەنیدا گۆڕان کاری تێدا بکرێت !

گۆڕانکاری لەهەندێ ڕێساو یاسایدا ، تا لەگەڵ شارستانێتی ئەمڕۆی مۆڤایەتیدا بگونجێت !

دینێکی زۆر بەرزە بەڵام پێویستە هەر وەک باوەڕ و قەناعەتێکی کەسایەتی ، لەدڵ و دەروونی خاوەنەکەیدا بمێنێتەوە !!.

ئای چەن بەرهەمی زرک و تاڵ و کاڵی ئەم پلانە ژەهراویەمان بیست و دیت . . ئەم بالۆرەیەمان لەهەزاران کەسی گێلی خۆمانەوە بیستووە . . ئائەم ژەهری زەقنە بووتە بوو ،

کەبەخوێنی ئەم نەوانەدا تەشەنەی کردوو ، باوەڕیانی کرمۆڵ کرد و بەپوتی فڕێیدایە دەرێ .

ئەم شەڕە دژوارەی دوژمنانی دین ، هەر بەردەوامە و کڵپە دەسێنێ ،بەهیوای ئەوەی خەڵکی هەرهەموویان – لەم قورئانە دور کەونەوە {لاتمسعوا لهذا القرآن والغوا فيه} فصلت/٢٦،واتە: (گوێ لەم قورئانە مەگرن و قسەو گاڵەگاڵی تیدا بکەن) .

لەراستیدا جاهیلی یەتی مەکربازی نوێ ، شەڕێکی سەخت و پڕ فێڵ و تەڵەکەبازی دژی ئەم قورئانە بەرپاکردووە ، و بەهەمووشێوازێک هەوڵدەدا ئەم قورئانە لەسیستمی ژیان دوور بخاتەوە . . چونکە جاهیلیەت زۆر چاک دەزانێ

دروست بوونی بزوتنەوەیەکی قورئـانی لەدڵـی خەڵکیـدا ، چ مەترسیەکی پێوەیەو ، چ کۆسپێک دێنێتە ڕێ ؟

گلادستۆن وەزیـری یەکەمـی بەریتانیـا دەڵـێ (تـا ئەو کـاتەی ئەم قورئانە لەنێواندا مابێت ، مەبەست لەوەیە خەڵکـی ئەم قورئــانە وەک پەیــرەو و پڕۆگرامێکــی ژیــان وەر بگــرن) ئەورووپـا نــاتوانێ دەســەڵات بەســەر ڕۆژهەڵات بگرێــت و ناشتوانێ دڵنیاو هێمن لەهیچ شوێنێکدابمێنێتەوە) . ((٨))

سەر ئەنجامی ڕاپەڕاندنی ئەم نەخشە گلاوەیە کە ئەم خەڵـکە وای لێهــاتووە تەنهــا نــاوی ئیــسلامیان پێمــاوە . . ئەوی قورئـانیش دەخوێنێت لەدەزوولەکـانی دەنگـی زیـاتر هیچـی ناجوڵێنێـت . . . زۆریــشیان یــابۆ ئــاواز و دەنگــی خــۆش دەیخــوێنن ، یابۆنوشــتە و موشــتە بەکــاری دەهێــنن . . لەکاتێکـدا کە پێغەمــبەری خۆشەویـست (ﷺ) زۆر بەتونـدی بەرهەڵـستی ئەوانەی کـردوە کە قورئـانی پیـرۆز دەخـوێنن و گوێ نـادەنە ئامۆژگاریەکـانی ، وەک دەفەرمـێ: (الا اخبـركم بخير النـاس و شر النـاس ؟ ان خيـر النـاس رجـل عمـل فـی سبيل الله علی ظهر فرسه او ظهر بعيره او علی قدمه ياتيـه الموت،وان شر النـاس رجل يقرا كتاب اللــه لايرعـوی بيـشیء منــه) ((٩)) واتە : پێتــان بڵــێم چــاکترین کەس و خراپتــرین کەس کێ یە ؟ چاکترین کەس ئەو کەسەیە کەمردنی دەگاتێ و لەپێناوی خوادا لەکارایە ، جالەسەر پشتی ئەسپەکەی بـێ ،

یاوشترەکەی ، یاپیادەبێ ، خراپترین کەسیش ئەو کەسەیە کەقورئان دەخوێنێ بەڵام گوێ ناداتە هیچی .
خوای پەروەردگار زامنێتی پارێزگاری کردن و نەگۆڕانی قورئانی پیرۆزی کردووە وەک خۆی دەفەرموێ(إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا ٱلذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ) الحجر /٩ .واتە : ئێمە خۆمان قورئانمان ناردۆتە خوارەوەو ئێمەش پارێزگاری ئەوین ، ئەویش هۆیەکی ترە کە وای کردووە لەدوژمنانی خواو دوژمنانی دین ئەو هەموو رەنجە بخەنە گەڕ ، بەهەمووپیلان و فێڵ و کەڵەکەبازیانەوە بۆ یەکخستن و شێواندنی فیطرەی مرۆڤایەتی ، نەبادا وەدەنگ بانگەوازی ئەم قورئانەوە بێت ، بەڵکو قورئان هەر وازی لێبهێنرێت .
مامۆستا حسن الهضیبی دەڵێ : مەگەر نابینی دوژمنانی ئیسلام چەن هێمن و دڵنیان لەمەبەست و بێ ئاگای موسوڵمانان ، چەن دڵنیان لەوەی کە موسوڵمانان هەرچەن قورئان بخوێنن لێی حاڵی نابن . . نابینی گاڵتە پێکردنیان گەیشتۆتە ئەو ڕادەیەی کە ئایەتی قورئان لەئێزگەکانی ئیسرائیل و لەندەن و نیۆرک و پاریسەوە لێ دەدەن !!

ئەم قورئانە کتێبی خوایە و کتێبی ئەم بانگەوازەیە . . قورئان نورە ،قورئان ڕۆحێکە هەر ئەوەندەی بگاتە دڵی مردوو ،زیندووی دەکاتەوە .
بەهەر دڵ و دەروونێکی غافڵ و بێ ئاگا بکەوێ دەست بەجێ ڕای دەپەڕێنێ و وەئاگای دێنێتەوە . . جائەگەر ئائەم هەموو

مليۆنەهــا کەســەی کە لافــی ئیــسلامەتی لێــدەداو، خــۆی بەموسوڵمان دەزانێ مانای ژینی نێو قورئانی بزانیایە – ئەو ژیــنە کە قورئــان بــۆ شــوێن کەوتــوانی ڕوون دەکــاتەوە و هەموویانی لەسەر پەروەردە دەکات – ئەو کاتە باروو دۆخ و ئەحواڵیان ئابەو شێوە نەدەمایەوە کەئیستا تێیدان . . ئــاوا لاواز و زەلیل و بێ دەسەلات نەدەبوون !!

پێویــستە لەســەر داعــی یەکــان زۆر لەبەردەم ئەم ڕاســتیەدا بوەستن و زۆریش سەرنجی بدەن

هەروەکو پێغەمبەری خوا (ﷺ) لەبەردەمیدا وەســتا . . دەبــێ داعــی یەکــانی ئەمــڕۆش هەر لەخــاڵی یەکەمــی ســەرەتایەوە دەست پێ بکەن ،چونکە هێنانەوەی دین و ڕاپەڕاندنی لەســەر ئەو خـــاڵە دادەمەزرێ کەدەبـــێ ســـەر لەنـــوێ خەڵکـــی لەجاهیلیەتەوە دەر بهێنرێتەوە و ، لەسفرەوە بخــرێنە نێــوە ئەم دیــنە . . ئەمەش خــاڵی ســەرەکی ســەرەتا . دوای ئەم قۆنــاغەش . . سروشتی یە کە تــاقی کردنەوە بە بەڵا و موسی بەت و نــارەحەتی درووســت بــوو ،ئــەوجــا هەنــدێ کەس کەتوشی نارەحەتی دێن – لەدینەکەیان پاشگەز دەبــنەوە . . هەندێکی تر پەیمانەکەیــان دەبەنە سـەر کەبەخــوای خــاوەنی خۆیان داوە ئارام دەگرن و بەردەوام لەســەر ڕێ دەمێــنەوە . تــاگیانیــــان دەر دەچـــێ و بەشــــەهیدی ســــەر دەنێــــنەوە . . هەنــدێکی تــریش دەبینــی خــۆدەگرن ' خــۆ ڕادەگــرن ' سڵ نــاکەنەوە و ســوورن لەســـەر ئیــسلامەکەیان ، وزۆریــان

پێناخۆش دەبێ بگێڕرێنەوە بۆ نێو جاهیلیەت ، هەروەکو خە پێیان ناخۆشە فڕیبدرێنە نێو ئاگرەوە .. هەروەها لەسەر ڕێ دەمێننەوە تاخوای گەورە بەحوکمی خۆی داوەری نێوئەوان و گەلەکەیان دەکات ، و پاشان دەسەلات دارێتی فەرمان ڕەواییان دەداتە دەست هەروەکو دایە دەست موسوڵمانەکانی پێشوو . ئەوجا سیستەم و ڕژێمی ئیسلامی جارێکی دی لەسەر زەوی لەسەر پارچەخاکێکی خوا دێتەوە دی .

جاهیلیەتی ئەمڕۆ " لەناوەڕۆکدا هیچ جیاوازی یەکی لەگەڵ جاهیلیەتی کۆندا نیە . ئەوەی وەک جیاوازیش لەنێوانیاندا دەر دەکەوێ تەنها لەروالەتیاندایەو بەس ، بۆیە موسوڵمانانی ئەمڕۆ پێویستیەکی تەواویان بە بانگەوازێکی هۆشیارانە هەیە تاڕاستی دینەکەیان تێبگەیەنێتەوە . . دەبێ شۆڕشێکی ئیسلامی بەرپا بێ . شۆڕشێک بێ تەنها لەپێناوی خوا و جێگیر کردنی حەقدا بکرێت . . شۆڕشی موسوڵمانان کاری هەڕەمەکی بێسەر و بەر نیە بەڵکو بزوتنەوەیەکی ڕێنیشاندانی هۆشیارانەیە ، چونکە خوای خاوەن هەر کاتێک قورئانی ناردبێتە خوارەوە ، یان پێغەمبەرێکی ناردبێ بەمەبەستی ئەوە ناردویەتی کەخوای پەروەردگار خۆی بناغەی کاری جم و جوڵی ئیسلامی دابمە زرێنێت وەک خۆی دەفەرموێ: (ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا) الجاثية ١٨ واتە : پاشان تۆمان خستە سەر بناغەو شەریعەتێک دەتۆش شوێنی کەوە .

خوای گەورە یاساو ڕێسای خەبات و تێکۆشانی لەپێناوی خۆیدا بۆدیاری کردووین . .

کەوابوو هەردەبێ بانگەوازێکی نوێ بێتە مەیدانەوە .

بانگەوازێک کەشارەزای ڕێبێ و ،دوژمنانیش بناسێت و ،ئاشکرایانە ئالآی خواوویستی هەڵکردبێ و ، سوور بێ لەسەر ڕێبازەکەی تادەگاتە کۆتای ڕێ .

هەڵگرانی مەشخەڵی خواوویستی هەردەبێ بێنەوە پێشەوە و کتێبەکەی ئەم بانگەوزە خواییە هەڵگرنەوە و بکەونە شوێنی . . هەنگاو بەهەنگاو پێ هەڵگرن و بەو ڕێ یەدا بڕۆن کە قورئانەکەی خوای زانا دیاری کردووە . . دەبێ دەرس و پەند و ئامۆژگاریش لەو کەڵە پیاوانە وەر بگرن کە بوونە سەرداری قافڵەی خواناسان .

کێ بەرنامە دیاری دەکات:

دەبــێ ئەو کەســەی کە بەرنــامەی گــشتی ڕێ یەک دیــاری دەکات، هەر ئەو کەسە بێت کە شارەزای هەمـوو ڕێگـایەکە ، مــادام مـرۆڤیش بە پــێ سروشــتی خــۆی ڕێگــای ژیــانی لــێ شــاراوەیە . تەنــانەت نزیکتــرین ســاتی داهاتووشــی لەبەر چاوو نی یە و ، چەندین بەربەست ڕێ ی لێدەگرن کەوا بـوو مـرۆڤ بەهـیچ شـێوەیەک نــاتوانێ بەرنــامەیەک بـۆ گەشتی ڕێگــایەک دیــاری بکــات ، کەخــۆی هــیچ شــتێک لەو ڕێگــایە نازانێــت . . لەبەر ئەمەیە کەدەڵێــین یــادەبێ مرۆڤــایەتی بکەوێـتە گـومڕایی و سـەر گەردانــی و لار و لـوێریەوە ، یـان دەبێ بگەڕێتەوە سەر ڕێبــازەکەی خــۆی . . ئەو ڕێبــازەی کە لەخوای کردگاری بوونەوەرەوە وەر دەگیرێ .

کەوابوو هیچ کەسێک جـگە لەخـوای گەورە مـافی ئەوەی نـیە ڕیـساو یاسـایەک کە خـوای گەورە دیـاری کـردوە داڕیژێـت . ئەو مافە تەنها خوای گەورە هەیەتی چونکە هەر ئەو داهێنەر و کردگـــاری ئەم گەردوونەیە . . وە تەنهـــا ئەو کـــارگێڕێ هەموو بەشەکانێتی لەسـەر ئەو شـێوە گونجـاوە گـرنگەی کە بـۆی دیـاری کـردوون . . ژیـانی مرۆڤـایەتیش گۆشـەیەکی بچکـۆلەیە لەبەشێک لەم گەردوونە گەورەیە ، بـۆیە دەبێـت کــار و بــاری هەموولایەنەکــانی بەگـوێرەی یاسـایەک بـن کە لەگەڵ ئەم یاســــــــاگەردوونیانەی دەورووبەریــــــــــدا

بسازێت،ئەمەش بەیەکێک دەکرێ کە سروشتی هەردووکیان (سروشتی مرۆڤ و سروشتی گەردوون چاک بزانێت)

گومانیش لەوە دا نیە کەهەرچی غەیری خوایە . . کەم و کورتە و پەی بەو هەموو زانیاری یە بەرفراوانە نابات . هەر لەبەر ئەوەشە ناشێ یاسا دانان و ڕێباز دیاری کردن بۆ مرۆڤ بدرێتە دەست مرۆڤ خۆی ، چونکە ئەویش وەکو هەمووشتەکانی تری غەیری خوا کەم و کورتە . . ئەگەر چی ئەمە ڕاستیەکی زۆر ئاشکرایە بگرە بەڵگە نەویستە ، کەچی زۆر کەس هەن یان باوەڕی پێناکەن یان هەر خەریکی مناقەشەکردنین . . هەندێکیان ئەوەنە چاو نەترسن دەڕۆن یاساو ڕێبازی غەیری هی خوا دەهێنن یاهەر خۆیان دەریدەکەن و خەڵکی ناچاری ڕاپەڕاندنیان دەکەن !! لەڕاستیدا ئەمانە یان خۆیان لەخوای گەورە بەزاناتر و لێهاتوو تر دەبینن یان خۆیان بەهاوبەشی خوا دادەنێن ، بۆیە یاسای وا دژ بەڕێبازی خوا دا دەڕێژن ..

بەڕاستی ئەم جۆرە کەسانە چاو نەترس و چاو قایمن خوای گەورە دەفەرمووێ {أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُم مِّنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَن بِهِ اللَّهُ} الشورى /٢١ واتە : یان شەریکیان هەیە کەبۆ خوا دایان ناوە ، کەیاساو ڕیسای دینی وایان بۆ دادەڕێژن کەخوای گەورە مۆڵەتی پێنادا .

بناغەی سەرەکی:

خوای پەروەردگار بەپێی زانیاری خۆی بەرنامەیەکی وای بۆ کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی دیاری کردووە کەلەگەڵ سروشتی مرۆڤ خۆیدا دەگونجێ . کەمرۆڤایەتی دەتوانێ بەهۆ ئەو بەرنامەیەوە بگاتە کۆتاپلەی هاوکاری و هاریکاری نێوان گەلان و تاکەکانیان ، هەروەها هەموو جمو جوڵی کۆمەڵگەکەش لەگەڵ هێزە گەورەکانی گەردووندا دەسازێت . . خوای گەورە ڕێسای سەرەکی گشتی بۆ ئەم هاوکاریانە دارشتووە ، بەڵام مافی دیاری کردن و دارشتنی یاسا لقی یە بچوکەکانی داوەتە دەست مرۆڤ خۆیان و پاشان ئەگەر لەناو خۆیاندا لەسەر کێشەیەک ، یا لەسەر هەڵسووکەوتێک جیاوازیان کەوتە نێوان ، دەبێ زوو بگەڕێنەوە بۆ خوای گەورە ، واتە بۆ ڕێسا سەرەکیە گشتیەکانی ئەو بەرنامەیە کە بۆ ژیانی خەڵکی دیاری کردوون ، ئەو ریسا سەرەکیانەش وەک تەرازوو ، دەبێ مرۆڤ هەموو یاساو بەرنامە و شێوازی کار و ڕاپەڕاندنیانی پێ بکێشن . . بەم شێوەیە دەتوانرێ سەرچاوەی یاسا دانان بکرێ بەیەک ، بەم شێوەیە بڕیار دەدرێ ـ کە تەنها خوای گەورە حاکمە و هەر ئەویش چاکترین فەرمان ڕەوایە . . هەموو شێوەیەکی تری غەیری ئەم شێوەیە لەخوایاخی بوونە و دەرچوونە لەشەریعەتی خوا . لادانە لەدینی خوا .

لەبەر ئـــائەم هـــۆیەیە کەدەبـــێ فەرمـــان بکـــرێ بەچـــاکەی هەرەسەرەکی کەبریتیە لە :

((ئیعتیراف کردن بەدەسەلآت و حوکمی خوا))

واتە : داننان بەوەدا کەدەبێ حوکم تەنها بەبەرنامەکەی خـوا بکرێ و بەس .

هەروەها دەبێ بەرهەڵستی بکرێ لەخراپەی هەرەسـەرەکی کە بریتیە لە

(واز هێنان لەخوایەتی خوا)، واتە : ڕەفـز کردنـی حـوکمی بەرنامەکەی خوای گەورە . . .

ئەوجـا ئەگەر ئەم بنـاغەیە داڕێـژرا ، دەکـرێ کۆشکەکەشـی لەسەر بنیات بنرێت . جا کەوا بوو با هەمـوو هەوڵ و ڕەنـج و تێکۆشانە پەرتەوازە لێک بڵاوەکان کۆبکرێنەوە و هەمـووی لەبەرەیەکـدا بخـرێنە گەڕ ، تابتوانرێـت زووتـر ئەو تـاکە بناغەیە داڕێژرێ ـ کەلەسەر ئەوە نەبێ ـ کۆشکەکەمان بنیات نانرێ .

جاری واهەیە پیاو بەزەیـی بەو موسـوڵمانە دڵ پـاک و سـەر ڕاستانەدا دێتەوە کەهەموو ڕەنجێکیان دەخەنە گەڕ لەفەرمـان کـــردن بەچـــاکەیەکی بچکـــۆلە یـــا لەبەرهەڵـــستی کردنـــی خراپەیەکـی بچکـۆلە کەلقـێکە لە (چـاکە یـا خـراپەی هەرە سەرەکی) . . .

لەکاتێکـدا کەهێـشتا ئەو بنـاغە سـەرەکیە نـیە ، کەژیـانی کـۆمەڵگەکەی لەسـەر دا دەمەزرێ . کەسـەر چـاوەی هەمـوو

فەرمـــان کـــردنێکە بە چـــاکە و هەمـــوو بەرهەڵـــستی کـــردنێکە لەخراپە .

نرخـــــی ئەو ڕەنـــــجە چـــــی یە کەهەر تـــــۆ - بۆنمـــــونە - بەرهەڵـــستی خەڵکـــی بـــکەی لەحەرام خـــواردن ، لەکاتێکـــدا کەهەمـــوو لایەنـــی ئـــابووری کـــۆمەڵگەکە لەســـەر ســـوو (ربـــا) ڕاوەســـتاوە ؟ کەهەمـــوو پـــارەی کـــابرای پـــێ حەرام دەبـــێ ، و کەس پارووەکی حەلاڵی دەست ناکەوێت ؟ چـــونکە ســـیستمی کـــۆمەلایەتی و ئـــابووری ئەو کـــۆمەڵگەیە لەســـەر بنـــاغەی شەریعەتی خوا دا نەمەزراوە . . چونکە هەر لەسەرەتاوە واز لەخوایەتی خوا هێنراوە ، بەوەی واز لەشـــەریعەتەکەی خـــوا هێنراوە و نەیان هێشتووە ئەو ببێتە بەرنامەی ژیان .

جابا بەردي يەكەمي بناغەكە دياري كەين كەتێ گەيشتنە لەوشەي دين :

ووشـــەی دیـــن:

ئەو دینەی کەخوای گەورە پێی ڕازی یە و دەیەوێ و سنوری بۆ دیاری کردووە ، بریتی نی یە لەهەر جۆرێک لە ((باوەڕ بەخواکردن)) . . بەڵکو بریتی یە لەیەک شێوە لەشێوەجۆر بەجۆرەکانی باوەڕ هێنان بەخوا . ئەو شێوەیەش بریتی یە لەیەک خوا ناسی یەکی پاک و ڕاست و بن بڕ . . بریتیە لەپەرستنی خوای گەورە و بەس ، بەوەی مرۆڤ هەموو ڕووبکەنە ئەو . وەکو هەموو دروست کراوانی تر ڕوویان لەوە . . بەوەی کە دانبنرێ بەوەدا کە تەنها خوا دەسەڵاتی بەسەر مرۆڤایەتی و بەسەر هەموو گەردوندا هەیە . . بەوەی کەهیچ شتێک بێ خوا نابێ و ناکرێ ، هەموو دروست کراوان هی خوان و بۆ خوان و دەبێ ڕویان لەو بێ . . بۆیە دەبێ ئەو دینەی خواشی پێ دەپەرستن هەر ئەوە بێ کە ئەو دەیەوێ کەئیسلامە و بەس ....

وەک خوا دەفەرمووێ: ﴿إِنَّ ٱلدِّينَ عِندَ ٱللَّهِ ٱلۡإِسۡلَٰمُ﴾ ال عمران /١٩

واتە : ئەو دینەی کەلای خوا پەسەندە ، ئیسلامەو بەس . . ئیسلام دینە . . ئیسلام بریتیە لە خۆتەسلیم کردن بەهەموو دەسەڵاتێکی بەرفراوانی ئەو وەرگرتنی تەعلیماتی ئەو لەهەموو کار و بار و لق و لایەنێکی ژیاندا . هەروەها گەڕانەوە سەر قورئان چونکە قورئانە تەنها سەر چاوەی

تەعلیماتی خـوای و ، ئیـسلامەتی لاف و گەزاف لێدان نـیە . ئالاو پەرچەمێکی سـەوز نـیە و هەڵکـرێ ، قـسەیەکی پـوچەڵ نیە و بەسەر زمانـدا بێت ، تەنـانەت ئیـسلامەتی ئەو بیـر و هۆشە ناسکەش نیە کەلە کونجێکی مات و بێدەنگدا دڵـی پـێ خۆش دەکرێت . .

هەروەها بەتەنها بەو دروشمە پەرستشانەش ناوترێ ئیـسلام کە کەسێک بەتەنهـا جـێ بەجێیـان دەکـات ، وەک و نـوێژ و ڕۆژ و حەج ! نـا .... ئیـسلامەتی زۆر لەوانە گەورەتـرە . . ئەمانە ئەو ئیسلامەتیە نـین ئەگەر (لەخەڵیـدا نەبـوون خـوا نەیەوێت) نەخێر . . کورت و موختەسەر ئیـسلام واتە : خـۆ بەدەستەوە دان (خۆ تەسلیم کردن) .

ئیسلام مل کەچی و گـوێ ڕایەڵـیە ئیـسلام واتە قبـوڵ کردنـی خـــوای گەورە لەهەمـــوو کـــار و بـــارێکی مرۆڤـــدا . . ئـــــایەتی(كَذَٰلِكَ كِدۡنَا لِيُوسُفَۖ مَا كَانَ لِيَأۡخُذَ أَخَاهُ فِي دِينِ ٱلۡمَلِكِ)یوسـف/٧٦ واتە : ئـا بەو شـێوەیە تەگبیرمـان بـۆ یوسف کرد چونکە بە پێی دینی پاشـاکەی میـسر نەیـدەتوانی بـراکەی بێنێـتە لای خـۆی . . ئەم دەقە قورئـانی یە زۆر بەڕونی مافی وشـەی دیـن دیـاری دەکـات . . دیـن لەم دەقەدا یانی سیستم و دەستوور و یاسای حـوکمەت ، چـونکە خـوای گەورە کەباسی سیـستمی ژیـان و دەسـتور و یاسـا دەکـات بە (دین) باسی دەکات ، ئائەم ماناقورئانیە ڕوون و ئاشکرایەیە

کە ئەمڕۆ لەهەموو خەڵکی جاهیلیەتی سەدەی بیستەم شاراوەیە . . چ ئەو خەڵکەی خۆیان بەموسوڵمان دەدەنە قەڵەم چ خەڵکە جاهیلیەکەی تر ! بەلای ئەم خەڵکەوە دین بریتیە لەباوەڕ کردن و بەجێ هێنانی درووشمە ئیسلامیەکان . . وادەزانن کەهەر کەس باوەری بەتەنهای خواو کتێبە ئاسمانیەکان و نێراوانی خوا و خێر و شەڕی قەزاو قەدەر هێناو نوێژە فەرزەکانی کرد ، ئەوە ئیتر موسوڵمانە و لەدینی خوادایە ، با مل کەچ و گوێ ڕایەڵیشی بۆ غەیری خوا بێ و لەحاکمێتدا چەندین خوایتر هەبن [1] .

لەکاتێکدا کە دەقە قورئانیەکە (دین الملک) بەسیستم و دەستور و یاسای حوکمەت دەر دەبڕێ
وشەی (دین) لەمێشکی ئەم جەماوەرە جاهیلیەدا والاواز و کرژ بوە کەوادەزانن (دین) تەنها
یانی (باوەڕ و بەجێ هێنانی فەرزەکان) . . بەڵام دین بەدرێژای مێژوو مانای والاواز کرچ و کاڵی نەبەخشیوە . هەر لەزەمانی حەزرەتی ئادەم و نوحەوە تازەمانی پێغەمبەری خۆمان ؛ دروود و سڵاوی خوا لەسەر هەموویان

---

[1] گەر سەیدی ڕەحمەتی بیزانیایە کە لە کۆمەڵگەی کوردەواری ئێمەدا ، ئەوی نوێژ و ڕۆژوو ئیسلامەتیشی نیە هەر بە موسڵمان حسابە و لەدینی خوادایە . . تەنانەت کەفری بەسەر ئیسلامەوە نیە و بەفەقێ و مەلا لەسەر دینی خوا حسابە . . ئاخۆ چی دەوت ؟!

"وەرگێڕ"

بێ ؛ بەڵكو هەمیشە (دین) بریتی بوە لەمل کەچی و گوێ ڕایەڵی خوای گەورە و بەس . بریتی بووە لەوەر نەگرتن و ڕەت کردنەوەی هەر یاساو دەستوورێک لەغەیری خواوە دارێژرابێت ، هەروەها بریتی بووە لەپەرستنی خوای گەورە لەسەر زەمیندا ، هەروە کو کەتەنها ئەو دەپەرسترێ لەئاسماندا ؛ واتە چۆن خوای گەورە خوای ئاسمانانە ئاواش خوای سەر زەمینە ؛ دەبێ تەنها فەرمانی ئەوی تێدا بهێنرێتە دی ، هەروەها دین بریتی بووە لەخوایەتی خوا : واتە پەرستنی خوای گەورە و بەڕاپەڕاندن و بەگەڕ خستنی حوکم و شەریعەتەکەی و دان نان بەدەسەلاتی خوای گەورە و بەس . . دووڕێیانی هەمیشەی ڕێگاکان هەمیشە هەر ئەوە بووە : کێ لە (دینی خوا) دایە و کێ لە (دینی پاشا) دایە.. ئەوانەی کەلەدینی خواداران تەنها بەسیستم و شەریعەتی خوا ڕازین و تەنها ئەویش ڕادەپەڕێنن ، ئەوانەش کە لە (دینی پاشا) دان ، بەسیستم و شەریعەتی پاشا رازین و ئەویش ڕادەپەڕێنن ؛ یان بلێین ئەمانە لەڕاستیدا هاوەڵ بۆ خوا بڕیار دەدەن . لەوەدا کەلەلایەکەوە خوا دەپەرستن و باوەڕ بەخوا دێنن دروشمە پەرستنیەکان بۆ ئەو ئەنجام ئەدەن ، بەڵام لەلایەکی ترەوە غەیری خوا دەپەرستن ، چونکە بەسیستم و شەریعەتی غەیری خوا ڕازین و وەری دەگرن و ڕای دەپەڕێنن . . ئەمەش خاڵێکی سەرەکی دینە و بەڵگە نەویستێکی عەقیدەی ئیسلامەتی یە .

دینی خـوا یـا دیـنی خـۆ:

هەندێ لەدڵ نەرم و بە بەزەیەکانی ئەمڕۆ عـوزر دەهێننەوە بۆ ئەو خەڵکەی (بێ دین)یشن و هەر بە موسوڵمان ئەیاندەنە قەڵەم ئەڵـێن ئەو خەڵـکە بـۆیە لەسـەر ئیـسلامی یەتـی نـامێنێتەوەو، هەوڵ نـادەن شـەریعەتی خـوا (بەوسـیفەتەی کەدینە) ڕاپەڕێنن ، چوونکە نازانن (دین)یـانی چـی . . بـۆیە دەبـێ ئەگەر جاهیـل و موشـرکیش بـن عوزریـان هەر قبـوڵ بکرێت .

مـن تێنـاگەم ، نـازانم ئەم خەڵـکە لەڕاسـتی دیـنەکە نەگەیـشتوون ، چـۆن لەسـەرەتاوە خـراونەتە بـازنەی ئەم دیـنەوە . . ئـاخر خـۆ بـاوەڕ کـردن بەڕاسـتی هەر شـتێک ، لقـێکە لەزانـین و ناسـینی ئەو شـتە . جـائەگەر خەڵکـی حەقیقەتـی ئەو عەقیـدەیەیان نەزانـی ، چـۆن ئیتـر پـێ یـان دەوترێ هەڵگرانی ئەو عەقیدەیە ! ئەگەر نەیـان زانـی خـاڵی سەرەکی باوەڕ چی یە ، چۆن دێنە ڕیزی بـاوەڕ دارانـی یەوە ؟ چـۆن بە موسـوڵمان دەژمێـردرێن کەتـا ئیـستا نـازانن ئیسلامەتی یانی چی ؟!.

خۆ ڕەنگە ئەم نەزانینەیان لەڕۆژی دوایدا ببێتە مـایەی لـێ بوردنیان . یان ببێتە هۆیەک بۆ کەم کـردنەوەی ئـازار و ژان لەسەریان . ڕەنگە لێ پرسراوێتیان بکەوێتە سـەر شـانی ئەو

کەسانەی کەشارەزا بوون و ئەمانیـان فێر نەکردووە ڕاستی ئەم دینەیـــــان بـــۆ روون نەکـــــردونەتەوە . . بەڵام ئەمە مەسەلەیەکی شاراوەو نادیارەو خـوای گەورە خـۆی دەزانێـت لەڕۆژی دوایـــدا چ حوکمێکیـــان دەبـــێ . . مناقەشـــەکردن و دەمەوەری کردنیش دەربارەی پاداشتی خەڵکی یان سزایان ، لەڕۆژی دوایدا سودێکی بۆ ئیستای ئـێمە نـی یە ، بەتـایبەت کە ئـێمە خەریکـین و دەمانەوێـت خەڵکـی بانـگ بکەیـن بـۆ ئیسلام ، ئەوەی جێی بایەخی ئێمەیە ئەوەیە کە ڕاستی دینی خەڵـکەکە بخەیـنە پـێش چـاو، بۆیـان بـسەلمێنین کەئەوان بەهیچ شـێوەیەک لەدینـی خـوادا نـین . . چـونکە دینـی خـوا بەپێی دەقی ئاشکرای قورئانی سیستم و شـەریعەتەکەی خـوا . . جاهەر کەس لەسیستم و شـەریعەتی خـوادا بـوو ئەوە لە (دینـــی خـــوا) دایە هەر کەســـیش لەسیـــستم و شـــەریعەتی حـوکمەت بێـت لە (دینـی پاشـا ، دینـی حـوکمەت) دایە ئەوە ڕاســـتی یەکەو دەمەوەری کردنـــی نـــاوێ . ئەوکەســـانەی کەنازانن

(دین) چی یەو مانای چی یە ، ممکن نی یە خاوەن بـاوەڕ بـن پـێ ی ، چـونکە نەزانـین لێرەدا نەزانینـی خـاڵی سـەرەکی بناغەی دینە ، کەبەگوێرەی عەقڵ و بەگوێری واقع هەر کەس نەیزانێ ، بە باوەڕ دار پێ ناژمێردرێ چونکە باوەڕ لقێکە لە دەر کردن و زانین ئەمەش بەڵگە نەویستە .

چاكتر لەوەی بەرگری لەو خەڵكە بكەین (كە لە دینی خوا نین)و عوزریان بۆ بێنینەوە و لەخوا ی گەورە بە بەزەیی تر بین بەرامبەریان ، كەخۆی ماناو سنووری دینەكەی خۆی بۆ دیاری كردوون . . چاكت لەوە ئەوەیە بكەوینە ناساندنەوەی ڕاستی (دینی خوا) بەو خەڵكە ، تاسەر لەنوێ بێنەوە ناوی یا رەتی كەنەوە . ئەمە باشترە بۆ ئێمەش و بۆ ئەوانیش . . باشترە بۆ ئێمە چونكە لەخەتای گومڕای ئەو دین نەناسانە قوتار دەبین ، باشترە بۆ ئەوانیش چونكە ڕو بەڕو بونەوەیان بەو حەقیقەتەی كە تێیدان ، ئەوەی كە ئەوان لە دینی حوكمەت و پارت و كۆمەڵەی تردان ، نەک دینی خوا . . لەوانەیە ئەو قسە رەقەشمان وا بەتوندی بیان هەژێنێ و یەكسەر لە جاهیلی یەتەوە بێن بەرەو ئیسلام ، لەدینی پاشاوە دەرچن و خۆ بگەیەننە دینی خواو پێغەمبەران و نێردراوانی خوا – سەلامی خوایان لێبێت – كەوابوو هەڵوێستی داعی یە ئیسلامیەكانیش لەهەر جێ و لەهەر كوێ بوون بەرامبەرخەڵكی جاهیل دەبێ وابێت .

دەبێ ئیسلام و شەریعەتی خوا لەنیو خەڵكیدا ڕاپەڕێنرێ ، نەک هەواو هەوەسی مرۆڤ . . بۆیە ئیسلام دەیەوێت هەڵوێستی خەڵكی دەر كەوێت . . یاوەر گرتن و ڕاپەڕاندنی شەریعەتەكەی خوا ، یاوەرگرتن و راپەڕاندنی هەواو هەوەسی نەزانان { اهواء الذین لا یعلمون } هەڵوێستێكی تر جگە لەم دوانە نی یە ،هەروەها ڕێ ی مام ناوەندی لەنێوان

شەریعەتی پاک و راست لەلایەک و لەلایەکی ترەوە هەواو هەوەسی چەوت و لار نی یە ،ئەوی شەریعەتە پاک و راستەکەی خوا واز لێدەهێنێ ، دەیەوێ بە هەواو هەوەس حوکم بکا (هی خۆی یا هی خەڵکی تر) لەشەریعەتی خوا بترازێ ئارەزوو پەرستی و هەواو هەوەسی ئەو کەسانەن کە نازانن . خوای گەورە بە پێغەمبەرە ئازیزەکەی (ﷺ) دەفەرمووێ : { ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ } سورة الجاثية /١٨ .. واتە : پاشان تۆمان خستە سەر ڕاو ڕێبازی شەریعەتێک ، دەتۆش شوێنی کەوەو شێون هەواو هەوەسی ئەو کەسانە مەکەوە کە نازانن ، ئیسلام تەنها شەریعەتێکە شایانی شوێن کەوتن بێت ، هەر چی یاساو ڕاو ڕێبازێکی تر هەیە هەواو هەوەسەو لە نەزانینە هەڵ قوڵاوە . داعی ئیسلامی دەبێ شوێن شەریعەتەکەی خوا بکەوێت و بەس . . دەبێ واز لەهەموو جۆرەکانی هەواو هەوەس بهێنێت ، نابێ بەهیچ شێوەیەک لەڕێ لادا . . تەنانەت بۆی نی یە بڕگەیەکیش وەرگرێت لەهەواو هەوەسی نەزانان . . دەبێ ئەوەش بزانێ کە شوێن کەتوانی هەواو هەوەس هەموو پشتی یەکتری دەگرن وەک بەرەیەک ، دژی شوێن کەتوانی شەریعەتی خوا ڕادەوەستن . لەبەر ئەوە نابێ هەندێ لەشوێن کەتوانی هەواو هەوەس کاتە جێ ی هیوای خۆی ،نابێ ئومێدی ئەوەی بەتاقمێکیان بێت کەسەری خەن . . ئەم دینە گاڵتەو گەپ نی یە . .

هەموو بەشێکی جیدی یە . . بۆ ئەوە هاتوە حوکمی ژیان بکات . بۆ ئەوە هاتووە خەڵکی بکاتە بەندەی خوا وایان لێبکات تەنها ئەو بپەرستن . . بۆ ئەوە هاتوە دەسەلات داری لەنارەسەنان بسەنێتەوەو بیداتەوە بەخوا . . تا هەموو کار و بارێک گەورە و بچوک بگەڕێتەوە بۆ شەریعەتەکەی خواو بەس . نەک بــۆ ڕاو ڕیـــساو یاســـای هەواو هەوەس . . شەریعەتی خوا بۆ ئەوە هاتووە تا حوکمی هەموو ژیان بکات . . تا بەئەحماکەمەکانی خۆی ڕووبەڕووی کێشەو پێداویستی یە وا قیعی یەکانی ژیان ببێتەوە ، وەتا حوکمی خوا بەپێ ی قەوارەو شێوەو گەورەی یا بچوکی ئەو کێشانە دەر بکات . . ئەم دینە بۆ ئەوە نەهاتووە ببێتە ناز ناوو درووشمی شان و شەوکەتی ئەم و ئەو ! شەریعەتەکەشی بۆ ئەوە نەهێناوە بیکاتە کەرەسەی لێ کۆڵینەوەو باس و خواسی تویژی دوور لەواقیع ! ئیسلام وشەیەک نی یە بەسەر زماندا بێت و بەس . . بەڵکو ئیسلام بریتیە لە بەرنامەو پێڕەو پڕۆگرامێکی تەواوی ژیان ، کەحەتمەن کەند و کۆسپی زۆری دێتە سەر ڕێ ، چونکە بەرنامەیەکی واقیعی یە بەرنامەیەکە لەسەر ڕێسای (لا الـه الا اللـه) و لەجیهانی واقیعدا ، دێتە دی . . ئیسلام ڕەنجی ئەوە ئەدات کەهەموو خەڵکی بگێڕێتەوە سەر پەرستنی خوای ڕاست و تاک و تەنها . . ئیسلام دەیەوێ کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی هەڵنێ بۆ وەر گرتن و ڕاپەڕاندنی حوکم و شەریعەتی خوا . . ئیسلام بۆ ئەوە هاتووە دەست و پێ ی طاغوتەکان ببرێت . . ڕەگ و

ڕیشاڵی ئەو ستەم کارانە لەبێخەوە هەڵکێشێ کە دەست درێژیان کردۆتە سەر خوایەتی و دەسەڵاتی خوای گەورە ، بۆ خۆیانیان داپچڕاندووە . . بۆ ئەوە هاتووە تاماف خەڵکی دابین بکات و و دابی کۆمەڵایەتیان بۆ بهێنێتە دی . . بۆ ئەوە سەر زەوی ئاوەدان بکرێتەوە و ئەرکی جێنشێنیتی خوا بەگوێرەی بەرنامەی خوا ، جێ بەجێ بکرێت . . ئەمانەش هەمووی ئەمانەتن و هەر کەسێک بەتەواوی پارێزراگیان نەکات ، ئەوە خیانەتی کردووە ، خیانەتی لەو پەیمانە کردوە کە بە خوای خۆی داوەو بەیعەت (بەڵێن) ە ی هەڵوەشاندۆتەوە کەبە پێغەمبەری پێشەوای داوە (ﷺ) .

خوای گەورە دەفەرمووێ { يَٰٓأَيُّهَا ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ لَا تَخُونُواْ ٱللَّهَ وَٱلرَّسُولَ وَتَخُونُوٓاْ أَمَٰنَٰتِكُمۡ وَأَنتُمۡ تَعۡلَمُونَ } الانفال / ٢٧ واتە : ئەی ئەوکەسانەی باوەڕتان هێناوە خیانەت لەخواو پێغەمبەرەکەی مەکەن ، وەخیانەت لەو ئەمانەتەمەکەن مەکەن کە خراونەتە ژێر دەستتان ، خیانەت دەکەن لەکاتێکیشدا کەخۆشتان دەزانن خیانەتە .

واتـــای دیـــن:

ئەو ئیــــسلامە شەریعەتەکەشــــی وەک عەقیـــدەکەی وایە لەحوکـوم کردنــی سـیفەتی شـیرک ، یــا لـەحوکـوم کردنــی ســـیفەتی ئیـــسلامەتیدا . . چـــونکە شـــەریعتەکەش هەر لەعقیدەکەوە وەرگیراوە . بۆیە دەتوانین بڵێین کەشـەریعەتی ئیسلام هەر عەقیدەکەیەتی ،چونکە شەریعەت کار وکردەوە و هەڵوێـــستی واقیعـــی عەقیـــدەیە .. ئەمەش ڕاســـتیەکەو لەقورئـــانی پیـــرۆزدا زۆر چـــاک ئاشـکرا کـــراوە ، ئەمە ئەو ڕاستیەیە کەواتای (دین) بەشوێن کەوتانی خۆی دەبەخـشێ . بـۆیە دەبینــی ســەدان ســەدەیە بەهەزاران شـێوازی پـیس و فـێڵاوی هەوڵ دەدرا بـۆ شـێواندن و لێـڵ کردنــی ئەم ڕاسـتیە لەدڵی شـوێن کەوتــانی ئەم دینـەدا ، تـاگەیشتە ئەو ڕادەیەی کەمەسـەلەی حــاکمێتی خـوا تەنـانەت لەدڵ و دەروونــی زۆر لەشـــوێن کەوتە خـــوێن گەرمەکانیـــشیدا چ جـــای دوژمـــنە لێزانەکانی وای لێهات کە بەتەواوی حاکمێتی خوا لە کێشەی عەقیـدە جـوێ بکـرێتەوە و بکـرێ بەشـتێکی سـەر بەخـۆی وا کەدڵ و دوروونــی خەڵکــی بــۆی نەجۆشــێ ! وەکـو کە دڵ و دوروونیـــان بـــۆ مەســـەلە عەقیـــدەی یەکـــان دەجۆشـــێ و بەتەنگیەوەن . ! گەیـشتە ئەوەی کەحـوکمی ئەو کەسـەی کە لەحـوکمی ئیـسلامی دەر دەچـی و پێـی ڕازی نـیە ونـایەوێ ، بەکافر و نەدین بەدەر نەژمێررێـت ، وەک ئەو کەسـەی کە لە (عەقیـدە) و (پەرسـتن) دەر دەچـی و بەکـافر دادەنـرێ ، ئەو

ئیسلامە هیچ جیاوازیەک ناخاتە نێوان سێ گۆشەی {باوەڕ و پەرستن و دەستوور و یاسا} {العقیدة والعبادة الشریعة} ئەمە ڕاستیەکە و زۆر چاک لەدڵ و دوروونی موسوڵمانانی پێشوودا چەسپی بوو ، بەڵام ئەم هەموو دام و دەزگاو شێوازەی مەشق پێکراوە ، زیرەکانە سەدان سەدەیە لەهەوڵ و کۆششی ئەوەدان لایانی ئەم سێ گۆشەیە لێک بترازێنن . ئەوەبوو وای کرد مەسەلەی حاکمێتی ئاوا لاواز و کرژ و بێ قەدربکرێ . . تەنانەت لەدڵی خوێن گەرمەکانیشیدا ئاوا بوو بەشتێکی سادە و بێبایەخ !! ئەگەر چی قورئانی پیرۆز چەندە ها ئایەتی لەسەر ئەم کێشە سەرەکیە هێناوەتەوە . ئەو کەسانەی کە {حوکم شیرک بەسەر بت پەرستێکدا دەدەن ، بەڵام سڵ دەکەنەوە لەحوکمی طاغوتێکدا یا لەحوکمی ئەوکەسەدا کەحوکمی طاغوتی پێ ڕەوایە و ، داوەری دەباتە لای ، ئەوکەسانە لەڕاستیدا قورئان ناخوێننەوە و شارەزای سروشتی ئەم دینە نین . . دەبا هەموو قورئان بخوێننەوە ، با ئایەتەکانی بەجددی وەر گرن.باسەرنج بدەنە ئایەتی {وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ} الانعام / ١٢١ . واتە : ئەگەر مل کەچیتان کردن ئەوا ئێوەش موشریکن ... زۆر کەسی خوێن گەرم و دڵسۆز لەوانەی کە بەتەنگ ئەم دینەوە دێن زۆر جار بێ ئەوەی هەست بەخۆیان و هەڵوێستی خۆیان بکەن . خەنجەری ژەهراوی لەجەرگی ئەم ئیسلامە ئازیزە دەدەن ! بەوەی کە بایەخ بەشتی لاواز و لاوەکی دەدەن ، ئەوانە

[illegible]ارەیـــان ئەو تـۆزە بـاوەڕ و وره و وزەیەش کەلەدڵــی خـەڵکیدا ماوە ، لـەم لایەنە لاواز و کـرچ و کـاڵانەدا بەفیـڕۆی دەدەن . . بڕیاری ئەوەی کە گـوایە دیـن لـەنێـو ئەو کـۆمەڵگە جاهیلیـــانەدا هەیە و (بەتـەواوی) ئەنجـــام دراوە ، هیچـــی وا نەمـاوە ڕانەپەڕێنـرا بێـت ، مەگەر جـار جـارە لێـرە و لـەوێ سەرپێچیەک یا گـوناهێـک یـاخراپەیەک بکرێـت . کەپێویـستە راسـتبکرێتەوە !! ئەم بڕیـارە دژوارە دەدەن لەکاتێکـدا کەدیـن هەر لـەسەرەتاوە لـەسـەر بنـاغەی (بـوونی قەوارە) دەوەسـتێ کەدەبێ ئیـسلام لـەسیـستەم و بـارو دۆخێـک و کۆمەڵگەیەکـدا دەربکەوێ ، کەحـاکمێتی (فەرمان ڕەوای) بـۆ خـوا بـێ و بەس نەک بۆ مرۆڤ . بـوونی قەوارەی دیـن پەیوەسـتە بە بـوون و ئەنجامدانی حـاکمێتی خـواوە ، ئەگەر حـاکمێتی خـوا نەبـوو ئەوا دینـیش نـیە . ئەو گیروگــرفتە گەورەیەی ئیـستا دیــن توشی بووە ، بوونی ئەم هەموو طاغوتە خـوێن ڕێـژانەیە کە دەست درێژیان کردۆتە سەر مافی خوایەتی خـوا و دەسـەلاتی خوایەتیان بۆ خۆیان زەوت کردوە ، مافی دەستوور و یاسا (شــەریعەت) دانانیـــان داوەتە خۆیـــان . بەوەی کەحـــوکمی (گیان و سـامان و نەوەی) کۆمەڵگەکەیـان دەکەن . . ئەمەش هەر هەمـــان گیـــر و گرفـــت بـــوو کە قورئــــانی پیـــرۆز هەر لەسەرەتـایەوە بەم هەموو فەرمان و بەر هەڵـستی و بڕیـار و ڕەت کردنانەوە ، ڕووەو کێشە سـەرەکیەکە دەبـوو کە قورئــان زوو زوو باسی دەکرد و دەی بەستەوە بەمەسـەلەی خـوایەتی

و پەروەردگاریێتی خواوە . دەیکردە تەرازویەک و جاهیلی یا ئیسلامەتی ، کافری یا باوەڕ داری کەسان و کۆمەڵگە و بارو دۆخی دەورووپشتی پێ دەکێشاو ، حوکمی ئەو کەس و بارو دۆخەو کۆمەڵگایەی لەبەر ڕۆشنای ئەو کێشەیەدا دەر دەکرد . . لەڕاستیدا شەڕە سەختەکەی ئیسلام کە بۆ سەلماندنی (بوون)ی خۆی بەرامبەر بە جاهیلیەت دەیکرد ، شەڕی ئیسلام و بێ باوەڕی (الحاد) نەبوو ، تابگاتە ئەو ئاواتەی کە بەدەردی شوێن کەوتووە خوێن گەرمەکانی ئەم دینە دەیڵێن دەبێ (دینداری) بێتە دی هەروەها شەڕێک نەبوو دژی خراپەکاری کۆمەڵایەتی داوێن پیسی و بەدکاری . . ئەم شەڕانە بەرپابوون بەڵام دوای ڕوودانی شەڕی سەختی سەلماندنی ((بوونی)) ئەم دینە . شەڕە سەختەکەی یەکەم جاری ئیسلام بۆ ئەوە بوو بزانرێت کێ حوکوم دەکات . . واتە : کێ (بوون) ی هەیە . بۆیە ئیسلام هەر لەقۆناغی مەککەوە شەیپوری ئەم شەڕەی لێدا . . هەر لەوکاتەی کەعەقیدەکەی لەدڵی شوێن کەوتەکانیدا دادەمەزراند . . هەر ئەو کاتە پێش ئەوەی باسی سیستەم و لق و پۆپ و شەریعەتەکەی بکات. ئەوشەڕە دژوارەی بۆیە دەکرد تابۆ جیهانیان بیسەلمێنێ کەتەنها مافی حاکمێتی هەیە و هیچ کەس ، تەنانەت چاکترین موسوڵمانیش . نەک هەر ئەوەی کە حەدی ئەوەی نیە کە ئەو مافە بدا بەخۆی یا بەکەسێکی تر ، بەڵکو هەر نابێ ڕێ بدا بەوەی کە کەسێک بیدا بەخۆی

یــا بەکەســێکی تــر . . ئەوجــا دوای ئەوە کە ئەو کێــشە ســـەرەکیە بەتەواوی لەدڵ و دەروونـــی شـــوێن کەوتـــوانی ئیسلامدا لە مەککە جێگیر بـوو ئیتـر ڕاپەڕانـدن و جـێ بەجـێ کردنـی هەمـوو دەسـتوور و یاسـاکانی شـەریعەتی ئیـسلام لەمەدینە ئاسان بوو کۆسپی نەدەهاتە ڕێ . . جا ئەو خـوێن گەرمانەی سۆز بۆ ئەم ئیسلامە دەکەن با بـاش تێفکـرن و ، وورد بـــنەوە، بـــزانن ئەوان لەچ بـــاس و خواســـتێکدان و ، ئیسلامیش داوای چـی کـردوە . بەڵام پـێش هەمـوو شـتێک بـا لەڕاستی واتای (دین) تێبگەن ، ئەوجا سەیری حـاڵی خۆیـان و دەورووو بەریان بکەن . ئـاخر ئەم خەڵـکە ئـا بەو شێوەیە ئەم دینەیان لێتێک چووە لـێ دوور کەوتـوونەتەوە . . بۆیە ئابەوجۆرە سەیرە وازیـان لەئیـسلام هێنـاوە و ، بـێ ئەوەی بەخۆیـــان بـــزانن لەئیـــسلام هەڵـــگەڕاونەتەوە . . ئەمە نەخـــشەکانی دوژمنـــانی خـــوا وویـــستیە کە خـــوای گەورە لەقورئانەکەیـدا باسـیان دەکـات و دەفەرمـوێ {لِيُرۡدُوهُمۡ وَلِيَلۡبِسُواْ عَلَيۡهِمۡ دِينَهُمۡ ۖ} الانعـــام/١٣٧ واتە : تالەدینەکەیـــان پاشگەزیان بکەنەوە و دینەکەیان لێ بشێوێنن . ئاوا مانـا و واتـای دیـن داخزێنـراو یەقیـان کـردەوە و بـێ کـار کەوتـن . . بـۆیە ئـائەم هەمـوو خەڵـکەش دەبینـی ئـاوا بیـر ئـاڵۆزن و ئایدۆلۆژی و بیر و هۆشێکی تەواویان دەربارەی ئیسلام نیە.

ناسینەوەی جاهیلی یەت:

ئەم هەمـــوو ئایـــدۆلۆژی و بیـــر و بـــاوەڕە تـــێکەڵ و پـــێ کەلانە،ئەم خـــــوو نەریـــــتە کۆمەلایەتیـــانەی لەو بیـــــر و باوەڕانەوە سەریان هەلـداوە . . هەردووکیـان جـاهیلیەتی وا دروســـــــت دەکەن زۆر قورســـــــترە لەو پـــــالە پەســـــتۆ کۆمەلایەتیـانەی جـاهیلیەتی پێـشان دروسـتیان دەکـرد . . ئەوەتا ئـێمە لەچەنـدەها شـێوازی جیـاواز جیاوازدا خۆمـان لەجـاهیلیەتی نوێـدا دەبینـین . ئەم هەمـوو خـوو نەریـتە قورســەی ژیــانی خەڵکــی توشــی هەزار نــارەحەتی و دەردە سەری کردووە ، کەناشتوانن لەسەر خۆیـانی لادەن ، یـاهەر نەبــێ کەمێـک سـوکی کەن . پیــشانگاکانی جـل و بەرگ ئەم هەمووجــۆرە مــۆدێلانەی کەگیرفــانی ئەو خەلــکە دامــاوەی هەلتەکانـدوە . ئەم (بــاو)ە نوێیــانەی کەژیــان و بایەخیــان دەخـــوات و خـــوو ڕوشـــت و ژیانیـــان خـــراپ دەکـــات ، کەناچاریشن مل ی بۆ کەچ کەن و خۆ بدەن بەدەست تەوژمە بەتینەکانی یەوە .. مۆدێلی جل و بەرگی بەیانیـان ، بەرگـی دوای نیـــوەڕوان ، بەرگـــی ئێـــواران، بەرگـــی گەڕان ، جلـــی ئاهەنگ ، جلی کورت ، جلی تەسک و تەنگ ، جلی پێکەنـین هێنەر . . یـان ئەو هەمـوو کەرەستە و ئـامرازی خـۆ جـوان کـردنە ، میکیـاج چـاو و بـرۆ هەلگـرتن ، قـژ بـڕین وکەڤگە کردنی . . ئەم هەموو مۆدێلانەی خەلکی زەلیل کردوە . . تۆ بلێـــــــــی هەروا لەخـــــــــۆوە دروســــــــت بـــــــــبن ؟! یان کەس و دەزگای دەسەلات داری بەدواوەیە ؟! کێـیە ئەوەی

وا ئەم خەڵکە نەفامە بەو تەوژمە ویران کاریە دەخاتە پێش خۆی ؟ بێ گومان ئەوی ئەم پیلانە گڵاوانە دەکێشێت ، ئەوپێشانگایانەن کە بۆ مۆدێلی جل و بەرگ {بیوت الازیاء} دا دەمەزرێنن . . ئەو پارەدارە سوو خۆرانەی بانکەکانن . . ئەوانەی پارەی خۆیان لەو کۆمپانیایانەدا دەخەنە گەڕ تا رەنج و بەرهەمەکانیان بخۆن ٠

ئەوی کارگێڕی ڕاستەقینەی ئەم دەزگا گڵاوانەیە ، جولەکەکانن ، ئەوجولەکانەن کەدەیانەوێ هەموو کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی بڕمێنن تاخۆیان ببنە دەسەڵات داری جیهان و هەر خۆیان حوکمی بکەن . . بەڵام وەنەبێ بەهێزی سەرباز و سوپاو چەکی دیارەوە ئاراستەی بکەن .. نا . . بەڵکو بە بیر و ڕا ، بەخوو نەریت ، بەو ئایدیۆلۆژیەی شەیتانیانەی لە قاڵبی پێش کەوتنی خوازی ڕۆشن بیریدا دای دەڕێژن . . تابتوانێ پاڵەپەستۆ لەسەر خەڵکی دروست بکات و گەشەی زۆری پێبدا تا دەبێتە (نەریتی کۆمەڵایەتی) چونکە ئەوانە چاک دەزانن کە تیۆری ڕووت ڕۆڵێکی وانابینێ . . بەڵکو دەبێ ئەو تیۆرانە لەسیستم ڕژێم و یاساو بارو دۆخی کۆمەڵگایەکدا دەر بکەوێت . . ئەمە کاری شەیتانە شەیتان . . شەیتانی جنۆکە و شەیتانی مرۆڤین . . ئەمە هەر جاهیلی یەتەکەی جارانە ، بەڵام لەشێواز و وێنە و ڕادەو دیاردەیەکدا گۆڕاوە . . هەر ئەو جاهیلی یەتەی زووە . . مەگەر ئاینی نابینی ئەمیش هەر لەسەر هەمان ڕەگ و قەد وەستاوە و لق و پۆپیشی هەر وەک لق و پۆپی جاهیلی

یەتەکەی پێشووە . . ئێمە ئەگەر وا لەباسی ئەو جاهیلی یەتە تێبگەین کەلەقورئانی پیرۆزدا باس کراوە ، کەگوایە باسی بیر و باوەڕ و بارو دۆخێکی ڕابردووە ، ئەمە ستەمێکە ولەقورئانی دەکەین . . چونکە قورئان باسی یەکبارو دۆخی جاهیلی ناکات ، بەڵکو باسی هەمووجۆرە جاهیلی یەتێک دەکات ، لەهەر زەمانێکیدا بێت ، هەروەها هەمیشە قورئان بریتی بووە لە بەرنامەی ڕووبەڕوو بونەوەی واقیعە لەڕی لادراوەکان و راست کردنەوەیان و هێنانەوەیان بەرەوە پەیامی خواوویستی . . زۆربەی زۆری طاغوتەکانی ئەمرۆ کەسەر کردایەتی جاهیلی یەتی نوێ دەکەن ناتوانن – وەکو کۆمۆنیستەکان – هەڵەوەڕی بکەن و ئینکاری بوونی خوابکەن و بەئاشکرا دژی دینی خوا ڕاوەستن ، بەڵکو پەنا دەبەنە بەر شێوازی زۆر فێڵاوی و پیس ..

دەڵێن : ئێمە ڕێزی دین دەگرین ،چونکە ئێمە هەر لەخۆمانەوە دینی تر نایەنینە کایەوە ، بەڵکو هەموو دەستور و یاسایەکمان کەبۆ کۆمەڵگە دا دەڕێژین – هەر لەسەر بناغەی ئیسلام دای دەڕێژین !! ئەمیش شێوازێکی زۆر شەیتانانە و گلاوە زۆر لەشێوازی کۆمۆنیستەکان گلاوترە ..

چونکە ئەو تۆزە هەست و سۆزە دینی یە ئاڵۆزەی کەلەدڵی خەڵکەکەدا ماوە مەستت دەکات.. ئەگەر چی ئەم هەست و سۆزە بریتی نیە لەئیسلام . . چونکە ئیسلام پێڕە و و پڕۆگرامێکی کردەوەی واقیعی ڕۆشنە ، نەک ئەو هەست و سۆزە ئاڵۆز و پشێوە ئەوجا دێن و سروشت و دینەکەی

خەڵکی لەقاڵبی جاهیلیدا دادەڕێژن . . ئەمەش نەخشەیەکی زۆر پیس و شێوازیکی زۆر شەیتانانەیە ، لەولاوە طاغوتەکان بەم شێوە خەریکن ، لەملاوەش زۆر لەخوێن گەرمەکانی ئیسلام هەموو ڕەنج و کۆششیان لەنەهێشتنی خراپەکاری بچوک بچوکدا خەرج دەکەن و ، وزەی خۆیان لەکەنارێکی ڕاستی ئیسلامیەوە دەخەنەگەڕ ، کەکارێکی ئیجابی ناکاتە سەر بارودۆخە جاهیلیەتە موشریکەکەیان کە مافی خوایەتی خوای بۆ خۆی زەوت کردووە ..

ئەوخوێن گەرمانە بەم سۆزە گەرمە گەرۆلانەیان بارودۆخی جاهیلیە موشریکەکەیان بەئیسلام سواغ دەدەن و شەریعەتی تێ هەڵدەسوون . ئەم کارە دژوار و ترسناکەشیان بڕیار دانێکی لاوەکیە کەگوایە ئەم بارودۆخە (جاهیلیانە) لەسەر بناغەی وادامەزراون ناشەرعی نین تەنها ئەوەندەیە جار جارە ، لێرە و لەوێ ، گوناح دەکرێ ، یاسەرپێچی لەفەرمانی خوا لەگۆشەیەکدا ، لەبەشێکدا ، لەلقە یاسایەکدا دەکرێ و بەس . ئێمە زۆر پێویستمان بە بیر خستنەوە هەیە ، چونکە ڕەنجی شەیتانەکان و پیلانە گڵاوەکانی خوانەویستان هاتۆتە بەر و ، واتای سەرەکی ئەم دینەیان لەمێشکی خەڵکیدا گۆڕیوە . . کارێکی وایان کردوە کەحاکمێتی بەبەشێک لەعەقیدە نەزانێت ، ، تەنانەت خوێن گەرمەکانیش . . مەگەر نابینی چۆن ئەو هەست پاکانە هەر خەریکن بۆ ڕاست کردنەوەی دوروشێکی پەرستن ، یاخەریکی بەر هەڵستی کردنی خراپەکاری یەکی خووڕەوشتی بچوکن ، یاڕەنجی ئەوەیانە لقە یاسایەک ڕاست کەنەوە

کەپێچەوانەی شەریعەتی خوایە . . کەچی هیچ قسەیەک دەربارەی حاکمیەتی و گرنگی حاکمێتی لەعەقیدەی ئیسلامیدا ناکەن . . دژی خراپە بچووکەکان ڕادەوەستن وهەوڵی گۆڕینیان دەدەن ، کەچی واز لەخراپەی هەرە گەورە دەهێنن کەبریتیە لەدانەمەزرادنی ژیان لەسەر بناغەی خوا وویستی ، بناغەی دژ بەیەک خواناسی واتە لەسەر بڕیار و بیر و هۆشانێکە کەتەنها خوای پەروەردگار بە حاکم دا دەنێت . . خۆ خوای گەورەش پێش هەموو شتێک ئەوەی بەخەڵکی وتووە کە هیچ جۆرە هاوەڵێک بۆخوا بڕیار نەدەن . ئەمە ئەو ڕیسایەیە کەتاکی مرۆڤی لەسەر پەروەردە دەبێ کەچۆن و چ پەیوەندیەک لەگەڵ خوادا دەبەستێ ، هەروەها بەچی و چۆن کۆمەڵگەی مرۆڤایەتی بەهۆی ئەم ڕیسایەوە بەپێوەرێکی نەگۆڕەوە ، دەبەسرێتەوە ، کەهەموو کار و بارێکی ئەو کۆمەڵگەیەی پێ دەپێورێت . نەبادا بکەوێتە بەر ڕەشەباو گەردەلوولی هەواو هەوەس و ئارەزوو ، زاراوەی مرۆڤیانەی وا کە هەر هاوتای هەواو هەوەس و ئارەزووی مرۆڤیانەیە ، لەبەر ئەوە دەبێ هەڵوێستی یەکەمی موسوڵمان دەربارەی هەر عەقیدەیەکی دژ بەئیسلام ، هەر لەیەکەم هەنگاوە وە دەبێ هەڵوێستی واز لێهێنان و گوێ بوونەوە و ڕەت کردنەوە بێت . . هەروەها دەبێ هەمان هەڵوێستی هەبێ بەرامبەر بەهەر دەستور و هەر یاساو هەر سیستم و هەر بارو دۆخێک کەبڕیاری حاکمێتی خوا نادات . . دەبێ هەڵوێستی ڕەت کرنەوە تەبەڕڕا بوون بێ لێی ، هەر لەیەکەم ساتی ناسینیەوە پێش ئەوەی بچینە ناو ئەو لق و

چلاَنەی کەلە لق و چلَەکانی ئیسلام دەچن ، یان پـێچەوانەی ئیـسلامن . . هەر کەسـێک ، هەر گەلـێـک ، هەر کۆمەڵێـک یاساو دەستوری مرۆڤیان وەرگرت و پەیڕەویان کرد ئەوا ئەو مرۆڤانەیـــان پەرســـتووە ،ئەمەش ڕوون کـــردنەوەکەی پێغەمـبەری ئـازیز(ﷺ) کەدەربـارەی جـولەکە و ، دیـان کە (احبار) و (رەهبان)ە کانیان کردبوو بەخوا . . [1]

کاتێک عدی کوڕی حاتەم هاتە خزمەت پێغەمبەر (ﷺ) و گوێی لێبـوو کە ئەم ئـایەتەی ئەخوێنـدەوە { ٱتَّخَذُوٓاْ أَحۡبَارَهُمۡ وَرُهۡبَٰنَهُمۡ أَرۡبَابٗا مِّن دُونِ ٱللَّهِ } التوبة / ٣١ ... واتە : حیبر و راهیبەکانی خۆیان کردبوە خواو لەجێـی خـوای گەورە دایـان نابوون (دەیان پەرستن) کە عەدی کـوڕی حـاتەم گـوێی لەمە بـوو وتـی : ئەی پێغەمـبەری خـوا کـوا ئەوان ئەو حیبـر و ڕاهیبانەی خۆیان پەرستووە ؟ پێغەمـبەری خۆشەویـست (ﷺ) فەرمووی : {بلی انهم احلوا لهم الحرام وحرموالهم الحـلال ، فأتبعوهم فذک عبادتم أیاهم }[2] واتە : بەڵێ ئەوان حەرامیان بـۆ حەڵاڵ دەکـردن و ، حەڵاڵـشیان لـێ حەرام دەکـردن ، ئەمانیش پێڕەوییان دەکردن {مل کەچی تەعلیماتیان دەبوون} ئەمەشە پەرستنی ئەو قەشەو حیبر و راهیبانە . .

---

(١) ئەحبـار ڕەهبـان : بـریتین لەپیـاوی دینـی جـولەکە و دیـان واتە ،کادیری دینەکەیان .

(٢) ترمذی گێڕاویەتیەوە .

لـه دیـن لادان:

ئـێمه لەم زەمـانەی خۆمانـدا زۆر جـۆر شـیریک لەنـاو ئەوکەسانەدا دەبینین کەلافی ئیسلامەتی و یەکخواناسین لـێ ئەدەن ، پـلـه بەپـلـەی شـیریک بەچـاوی خۆمـان لەهەڵسوکەوتیاندا دەبینین . .
ئەمـڕۆ خەڵکـی جۆرەهـا خوایـان هەیە کەنێـوی (نەتەوە) و (نیـشتیمان) و (گەل) .... هتـد لێـدەنێن ، ئەمـانەش هەمـوو (بـتن) بەڵام وەک و شـێوە سـادەکەی جـاران پەیکەریـان بـۆ دانەتاشراوە ، بەڵام هەر هەموویـان سیفاتی خوایەتیـان بـۆ دانراوە ، قوربانیـان بـۆ دەکـرێ و لەپێناویـا خـوێن دەدرێ !
هەر وەکـو کەلەبەردەم بتەکـانی پێـشودا سـەر دەبـڕان . .
خەڵکـی ئەمـڕۆش باوەڕیـان بە بـوونی خـوا هەیە بەڵام فەرمانەکـانی دەخەنە پـشت گـوێ و شـەریعەتەکەی دەخەنە کەنـار . لەکاتێکـدا کەفەرمـان و داواکاریەکـانی ئەو (بتـانە) بەپیرۆز دا دەنێن . گەرچی پێچەوانەی فەرمـان و شـەریعەتی خواشـن ، بگـرە زۆر جـار بەتەواوی واز لەشـەریعەتی خـوا دەهێنرێت ! جـا ئەگەر ئەمە خـوایەتی نـیە ئەدی خـوایەتی و شیرک و موشریک یانی چی ؟ پاک و بـێ خەوشـی بـۆ خـوای پەروەردگـار ئەمـانە هەمـووی شـیرکن و لەجـاهیلیەتە بۆگەنەکەی ئەمڕۆدا دێنەوە پێش . . جـاهیلیەتی پێشوو زۆر لەجاهیلیەتی ئەمڕۆ بەئەدەب تر بوو ، چونکە لەجـاهیلیەتی پێـشودا ئەوبتـانە وەک – خـوا – دا دەنـران و قوربانیـان

لەبەردەمـدا سـەردەبڕران و دەپەرسـتران ، وەک هاوەڵێـک (شـەریک) بـۆ خـوای پەروەردگـار دادەنـران و لـەهەسـت و سۆزی خەڵکیدا خـوای پەروەردگـار هەر بـێ خەوش و پـاک و بەڕیز دەژمێردرا ، بەڵام لـەجـاهیلیەتی ئەمڕۆدا ئەوبتـانە بە بەڕێـز تـر و بەبەرزتـر دادەنـرێن . . داواکـاری فەرمانەکـانی ئەوبتانە رادەپەڕێنرێ ، کەچی فەرمان و شەریعەتەکەی خـوا واز لێـــدەهێنرێ و فـــڕی دەدرێ . . ئـــێمە خۆمـــان هەڵـدەخەلەتێنین کەواحـساب بکەیـن کەبـت پەرسـتی تەنهـا بریتیە لە بت دانان و شێوازە سادە و ساویلکەکەی بت دانـان و قوربانی بـۆکردنی ، یـا وابـزانین تـەنهـا بـریتیە لەوجـۆرە پەرستن و نەزر بۆ کردن و پشت چەماندنەوەی جاران و ، یـا ئیعتیبار پێ کردنیان کەتکاکار (شفیع) ی لای خۆیان ،

لەڕاستیدا تەنها ئەوەی گـۆڕاوە شـێوەی بـت و بـت پەرسـتیە چـونکە درووشـمی پەرسـتنەکان زیـاتر ئـاڵۆز بـووە و ، ناونیـشانی نوێیـان لێنـراوە . . ئەممـا ڕاسـتی سروشـتی شـیریک هەر وەک و خـۆی مـاوە و، لەشـێواز و دروشـمە گۆڕاوەکانـدا دەر دەکەوێ . . ئـائەوەیە کەدەڵێـێن : دەبـێ ئاگـــاداری بـــین و هەڵمـــان نەخەڵەتێنـــێ و راســـتیمان لانەشێوێنێ.

خـوای گەورە فەرمـانی پێـداوین پـاکی و پیـاوەتی و چـاکە خوازی داوە ، (نیشتیمان) و (پارە)و (بەرهەم) فەرمان دەدەن کەئـافرەت بەڕووتـی بـڕواتە دەرەوە و خەڵکـی توشـی فیتـنە

بکات و ببێتە سەماکار ، وەک کچە جیشاکانی ژاپۆنی بت پەرست . ببێتە میوان داری ئۆتێلەکان .((١٠))

باشە خواکامەیە کەدەبێ فەرمانەکانی ڕاپەڕێنرێن ؟ ئایا خوای پەروەردگارە یا ئەم بتانەی لەجێی خوادانراون ؟ .

خوای گەورە فەرمانی داوە کەدەبێ ئەو پەیوەندیەیی هەمووخەڵکی بەیەکەوە دەبەستێ ، عەقیدە بێ و بەس . بەڵام (نەتەوایەتی) یان (نیشتیمان) فەرمان دەدەن کەدەبێ پەیوەندی عەقیدە لە پەیوەندی نێوخۆی کۆمەڵگاکانیدا دوور بخرێتەوە ، نەژاد ، یان گەڵ بکرێتە ئاڵقەی پەیوەستی نێوان خەڵکی ؟ باشە خواکامەیە کەدەبێ فەرمانەکانی ڕاپەڕێنرێن ؟ ئایاخوای پەروەردگارە ؟ یا ئەم بتانەیە کە کراون بەخوا ؟ .

خوای پەروەردگار فەرمانی داوە کەدەبێ شەریعەتەکەی ئەو حاکم بێت . . بەڵام لەملاوە کابرایەک یان کۆمەڵێک دەڵێن .... نا دەبێ مرۆڤ خۆیان دەستور و یاساوشەریعەتی خۆیان دابنێن و حوکمی نێوخۆیان هەر بەوە بکەن کەخۆیان دیاری دەکەن . . باشە خواکامەیە کەدەبێ فەرمانەکانی ڕاپەڕێنرێن ؟ ئایا خوای پەروەردگارە ، یان ئەم بتانەی لەجێی خوا دادەنرێن و دەکرێن بەخوا ؟.

ئەمانە هەموو نمونەی ئەو گۆڕانانەن کەلەسەر زەمینی ئەمڕۆدا ڕوو دەدەن کەلەڕاستیدا حەقیقەتی بت پەرستی ئەمڕۆ دەر دەخەن ، حەقیقەتی بتە پەرستراوەکانی ئەمڕۆ دەر دەخەن ، ئەوبتە نادیارانەی کەلەجێی بتە کۆنەکان دادەنرێن و دەپەرسترێن . . بۆیە دەبێ بەحەزەر بین هەڵنەخەڵەتێین

و فريو نەدرێين ، دەبی چاک بزانين کەشيرک و بت پەرستی هەروەک و خۆی ماوە ، ئەوی گۆڕاوە تەنها ڕوالەت و شێوە و دياردەکانی بت پەرستين و بەس .

ئەگەر لەژيری مرۆڤايەتی بگەڕێن و ، سەربەستانە ئەم واقيعە ببينێ هەرگيز پێی ڕازی نابێ و نايەوێ بەڵام ئەوی ڕێی لێدەگرێ هەواو هەوەس و فريو دان و گومڕا کردنە ، ئەمانەی کەوايان کردوە لەکۆمەڵگەی مرۆڤايەتی – دوای چواردەسەدە لەهاتنە خوارەوەی قورئانی پيرۆز - ئاوا واز لەدين بهێنێت و هەڵگەڕێتەوە و – لەم وێنە نوێيەی جاهيلييەتدا بکەوێتەوە نێو شيرک . . هاوەڵی وا بۆ خوا بڕيار بدات کەهيچی دروست نەکردوە ، بەڵکو خۆی دروستکراوە و ناشتوانێت خۆی سەربخات چ جای کەسێکی تر وەک خوای گەورە دەفەرموێت :

{ وَلَا يَسْتَطِيعُونَ لَهُمْ نَصْرًا وَلَآ أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ } الاعـــــراف/١٩٢

واتە : ياهاوەڵی وابۆ خوا بڕيار دەدەن کەهيچيان دروست نەکردووە ، بەڵکو خۆيان دروست کراون، هاوەڵی وابۆ خوابڕيار دەدەن کەناتوانن سەر کەوتنيان بۆوەدەست بێنن و خۆيشيان سەر ناکەون .

کۆمەڵگەی مرۆڤايەتی ئەمڕۆ هەروەکو دوێنێ زۆر زۆر پێويستی بەوە هەيە بەو قورئانەی خوا بدوێنرێ . پێويستی بەکەسێکە بێت و سەر کردايەتی بکات و لەم جاهيليەتەوە

بیگوێزێتەوە بۆ ئیسلام . تالە شەوە زەنگی تاریکی کوفرەوە بیبات بەرەو ڕوناکی باوەڕ . .

پێویستی بەکەسێکە بێت و ، دڵ و ژیری لەم بت پەرستیە نوێ یە – لەم بێمێشکیە نوێ یەی تێیدا جمەی دێ . ڕزگار کات هەروەک و لەیەکەم جاردا هەر بەم دینە ڕزگاری کرد تا دڵ و دەروونی بەباوەڕهێنان بەحەقیقەتی یەکخواناسی ئاوەدان بێتەوەو هەست و هۆشی پێ بخرۆشێت ، تامرۆڤ ئەم گەشتە دووروو درێژەی سەرزەمینی لەبەر ڕۆشنای ڕێنمای خوادا ببڕێت ، بڕوات و چاوی لەتەنها ئەستێرەی ئاسۆی ژیان بێت و لەڕی لانەدات ، بڕوات و پشتی بەتەنها سەرچاوەکەی بوون ببەستێ لەژیان و هێز و ڕۆزیدا . . تەنها سەر چاوەی سوود و زیان . . تەنها سەر چاوەی دان و نەدان . . تا لەگەشتی درێژ خایەنیدا بەرەو ئەو سەرچاوە ڕێک و ڕاستە بڕوات . . بەرەو خوا بڕوات و ، هەر لەویشەوە وەرگرێت و لەسەر ڕێبازی ئەو بێت و بەس . . تادڵنیا تر و هێمنتر بێت لەگەیشتنە ئاواتی ، بڕوات و بەحەزەر بێ. بزانێ گەورەکەی چی پێ خۆشە ئەنجامیداو چی پێ ناخۆشە توخنی نەکەوێ . .

جا ئەگەر بەم ڕێبازە و ، بەرەو ئەو ئاواتە و پشتی بەوسەرچاوەیە بەست و ، کەوتە ڕێ،

گومانی تێدا نیە کەهەموو ورە و وزەی لەو ڕێ یەدا سەرف دەکات ، چونکە ئەوجا پێی لەسەر زەمین قایم و چاوی لەخوای تاک و تەنهای ئاسمان دەبێت .. خوای گەورە

دەفەرمویـــــت { ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلًا رَّجُلًا فِيهِ شُرَكَآءُ مُتَشَٰكِسُونَ وَرَجُلًا سَلَمًا لِّرَجُلٍ هَلۡ يَسۡتَوِيَانِ مَثَلًاۚ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِۚ بَلۡ أَكۡثَرُهُمۡ لَا يَعۡلَمُونَ } الزمـر/٢٩ واتە : خـوای گەورە نمـونەی دوو پیـاو دێنێتەوە کەیەکێکیـان کۆیلەی چەنـد کەسێکە ، کەهەمیـشە لەسـەر ئەو ناکۆکیـانە و، دووەمیـان کـۆیلەی یەک کەسـە ، ئایـا هەر دوو کۆیلەکـان وەک یەک وان ؟ خـوای گەورە ئەم نمونەیە دێنێتەوە ، نموونەی بەنـدەیەکی یەکخـوا پەرست و بەنـدەیەکی زۆر خواپەرسـت ، بەنـدەیەکیان کـۆیلەی چەن کەسێکە و کەلەنێوان خۆیاندا ناکۆکیانە لەسـەری و ئەویـش نـازانێ ڕوو لەکامیـان بکـات . . هەریەکەیـان بەجۆرێـک ئاراستەی دەکەن و هەر یەکەیان فەرمانێکی بەسەردا دەدەن ، ئەویـش لەنێـوان ئەم هەمـوو فەرمـان و بەر هەڵـستیەدا سەرگەردانە ونازانێ کامیان ئەنجام بدات لەسەر هیـچ ڕایەک خۆی پێ ناگیرێت وناشتوانێت ئەم هەموو هەواو هەوەسـە دژ بەیەکە تێکرژاوە لێک هەڵاوێرێ و پێکەوە بیان گونجێنێت . . ئەمە یەکیـان و ، ئەوەی تـریش ، کـۆیلەی یەک کەسـە ، دەزانێت چ فەرمانێکی بەسـەردا دەدەن و چـی لێـداوا دەکەن ، بـۆیە خێرا وەری دەگرێ و ڕای دەپەرێنـێ و پاشـان دڵنیـا و هێمنانە سـتار دەگـرێ و دەحەوێتەوە ، چـونکە لەسـەر یەک پەیڕە و پرۆگرامی ئاشکراو ڕوون کار دەکات .

مژده و ئاگاداركردنه‌وه‌:

{ هَٰذَا بَلَٰغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُواْ بِهِۦ وَلِيَعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ وَلِيَذَّكَّرَ أُوْلُواْ } إبراهيم: ٥٢واته : ئه‌مه‌ مژده‌ يه‌ و ڕوونكردنه‌وه‌يه‌كه‌ بۆ خه‌ڵكى ، تاپێى ئاگادار بكه‌نه‌وه‌ و بزانن كه‌ خوا تاك و ته‌نهايه‌ ، تاخاوه‌ن ژيريه‌كان له‌ياديان بێت . مه‌به‌ستى سه‌ره‌كى ئه‌م مژده‌ و ئه‌م ئاگادار كردنه‌وه‌ و ڕوون كردنه‌وه‌يه‌، ئه‌وه‌يه‌ كه‌ هه‌موو خه‌ڵكى بزانن كه‌ (انما هواله واحد – خواتاك و ته‌نهايه‌) ئه‌مه‌ش ئه‌و بناغه‌يه‌يه‌ كه‌ئيسلام پڕۆگرامه‌كه‌ى خۆى – له‌ژيانێكى واقعيدا – له‌سه‌ر داده‌مه‌زرێنێت .

بێ گومان مه‌به‌ست له‌مه‌ ته‌نها زانينى نيه‌ ، به‌ڵكو بريتيه‌ له‌ دامه‌زراندن و سازدانى ژيانيان به‌گوێره‌ى ئه‌وزانينه‌ ، مه‌به‌ست له‌مه‌، ڕاپه‌ڕاندنى دينى خوايه‌ ، جاله‌به‌ر ئه‌وه‌ى كه‌ هيچ كه‌س و هێچ شتێك نيه‌ كه‌شايانى په‌رستن بێت جگه‌ له‌خواى په‌روه‌ردگار ، كه‌وابوو هه‌رده‌بێ ئه‌و بپه‌رسترێت و ، هه‌ر ئه‌ويش حاكم و سه‌رۆك و سه‌روه‌ر و هه‌ڵسوڕێنه‌ر و ياسا دانه‌ر و ڕێپيشانده‌ر بێ ئه‌وجا دامه‌زراندنى ژيانى كۆمه‌ڵگه‌ى مرۆڤايه‌تيش له‌سه‌ر ئه‌م بناغه‌يه‌ بێت ، ئه‌مه‌ش جياوازى يه‌كى سه‌ره‌كى هه‌يه‌ له‌گه‌ڵ ژيانى هه‌موو جۆره‌ كۆمه‌ڵگايه‌كى ترى مرۆڤايه‌تيدا ، كه‌ له‌سه‌ر بناغه‌ى خوايه‌تى مرۆڤ دابمه‌زرێت . واته‌ له‌سه‌ر حاكمێتى مرۆڤ و

پەرستنی مرۆڤ . . ئەم جیاوازی یەیش لەهەموو شتێکدایە ، لەباوەڕ و بیر و هۆش ، لەدروشمی ڕەفتارە پەرستنی یەکان ، لەخوو رەوشت و نەریت ، لەڕەسم و عـادەت ، هەروەهـا لەکاروباری ئابوری و کۆمەڵایەتی و هەموولایەنەکانی تری تاک و کۆمەڵدا هەیە .

باوەڕ هێنان بەخوایەتی و دەسەڵات داریێتی خـوا ، وەنە بـێ بریتی بێ لەئایدیۆلۆژی یەکی ڕووتـی وا کەتەنها لەبیر و هۆشدا بچەسپێ ، بەڵکو خـوایەتی خـوا پڕۆگرامێکـی سـەر بەخـۆیە و هەمـوو لایەنەکـانی ژیـانی لەسـەر دادەمەزرێ . . سنوری عەقیـدە ئەوەنـدە بەرفـراوانە کە هەمـوو لایەنەکـانی ژیـان دەگـرێتەوە . . مەسـەلەی حـاکمێتی لەئیـسلامدا – بەهەمـوو لـق و چڵەکـانیەوە – مەسـەلەیەکی عەقیـدەی یە . مەسەلەسـەرەکیەکانی خـوو ڕەوشـتیش – هەر هەموویـان مەسەلەی عەقیدەن ، ئەو پڕۆگـرامە بەرفـراوانەی ژیـانیش ، کەخوو ڕەوشت و عادەت و نەریـت دەگرێتەوە هەر لەعەقیـدە و ئایـدۆلۆژیەوە وەردەگیـرێ ،هەروەهـا هەمـوو بـارودۆخ و هەڵس و کەوتێکی تری ژیان هەر عەقیدەین .

ئـێمە ئەگەر چـوار چێـوەی عەقیـدەی ئەم دینەمـان نەناسـی شارەزای نەبووین و ، بەتەواوی لەشایەتمانەکەمان (لااله الا الله محمد رسول اللـه) نەگەیـشتین ئەوا لەمەبەسـتی قورئـان تـێ نـاگەین کەواتە پـێش هەمـوو شـتێک دەبێـت لەواتـای (پەرستن تەنها بۆ خوایە) تێ بگەین و دینداریێتی – بەهەمـوو لایەنەکـانی یەوە – بگێـڕینەوە بـۆ خـوای گەورە نەک هەر

لەساتەکانی نوێژدا ، بەڵکو لەهەموو گۆشەو کەلێنێکی ژیاندا ئەو بت پەرستیەی کە حەزرەتی ئیبراهیم ـ سەلامی خوای لێبێت داوای لەخوا دەکرد خۆی و کوڕ و نەوەی لێ لادا ، وەنەبێ هەر لەشێوە سادەکەی بت پەرستی عەرەبەکاندا بوبێت کە لە جاهیلیەتی پێش ئیسلامدا دەیان کرد یان لەجاهیلیەتەکانی تردا کەلەبەرد و دار پەرستی ، یان لە ئاژەڵ و باڵندە پەرستیدا دەر دەکەوێت . . ئەم شێوانەش هەموو جۆرە بت پەرستیەکان ناگرێتەوە و هەموو جۆرە شێوازەکانی شیرک ناگرێتە خۆ ئەگەر ئەوەندە سادە بین وابزانین کەتەنها ئەمانە شیرکن ، ئەوە پەردەیەک دێنین بەسەر بینایی خۆماندا . واتە ناتوانین شێوە جۆراو جۆرەکانی شیرک ـ کەکۆتای نایەن ـ ببینین ئەمەش دیسان نایەڵێت حەقیقەتی جاهیلیەت و وێنە جۆراو جۆرەکانی شیرک بناسین . کەوابوو دەبێ زۆر بەقوڵی بەلێکۆڵینەوەدا ڕۆچین ، سروشتی شیرک و مانای بت و پەیوەندی نێوان بت و شیرک ، شارەزابین وێنە نوێکانی جاهیلیەتی نوێ بزانین.

ئەو شیرکەی کە پێچەوانەی (لا الە الا اللە) یە هەموو جۆرە بارو دۆخ و ڕەوت و وتێک دەگرێتەوە کە بەگوێرەی دینی خوا نەهاتبێتە کایەوە ، حەقیقەتی شیرک لەوەدا دەر دەکەوێت کەکەسێک لەلایەنێک لەلایەنەکانی ژیانیدا ، خۆی بەگوێرەی دینی خوا بگونجێنێت کەچی لایەنەکانی تری ژیان بەگوێرەی ڕێبازێکی تر بێ ، زەقترین نمونەش ، ژیانی ئەمڕۆی مرۆڤایەتیە کە واقیعی ترین نمونەی شیرکی تێدا دەر دەکەوێت .

بتـی بــێ پەیکـــەر:

ئەوکەسەی کەباوەڕ بەخوایەتی خوادێنێ و ، دەست نـوێژ و نوێژ و ڕۆژوو حەج و پەرستەکانی تـری بەپـێ ی شـەریعەتی خوا بەجێ دەهێنێ ، کەچی لەهەمان کاتدا بۆ بـاری سیاسـی و کۆمەڵایەتی دەچێ لەشەریعەتی غەیری خوای وەردەگـرێ ، بیر و هۆش و ڕاو بۆچونی بەگـوێرەی بیـر و بـاوەڕێکی تـری غەیری ئیسلام دادەڕێژێت ، ئەوکەسە لەنێو جەرگەی شیرکدا خول دەخوات . . بەتەواوی پێچەوانەی شایەتوومـانی (لاالـە الا اللـــــە محمـــد رســـول اللـــــە) دەوەســـتێتەوە ، بـــا پەرستنەکانیشی بهێنێتە دی . . ئائەمە خەڵکی ئەمڕۆ لێی بێ ئاگان و ، بێ دەربەستانە دەکەونە ناوی و گوێ ی نـادەنێ . . چـونکە ئەم خەڵـکە نـازانن کەئەم شـیرکەی ئەوان ، هەر هەمـان شـیرکە کە کافرەکـان لەهەمـوو کـات و شـوێنێکدا دەیانکرد ، مەرج نی یە بت هەر لەشێوەی سـادەو سـاویلکەی جاراندا بێـت . . نـا . . ئەو دروشـمانەی طاغوتێـک بەرزیـان دەکـاتەوەو، دەیەوێ خەڵکـی لەژێـر ئاڵایانـدا کۆکـاتەوەو ، بیناخاتە سەر دینێکی تر پێ ی ، جـۆرێکن لەبـت . . چـونکە خـۆ بتـی جـاران – وەکـو ئاشـکرایە – قـسەی نەدەکـرد و نەیدەبیست و نەیدەبینی . . بەڵام لەواقیعـدا زێـوانی بتەکـان ((ئەوی خزمەتـی بـت و بتگاکـانی دەکـرد)) و ئەوحاکمـانەی دایان نابوون ، بەناوی بت و تەعلیماتی بتەکانەوە حوکمیان دەکــرد . . ئەوانەبــوون کەلە پــشت بتەکــانەوە وێردیــان

دەخوێند و موفەڕکی (موبارەک) یان دەبەخشیەوە ! ئاشکرایە کەهەر ئەمان حوکمی بتەکانیان دەووت هەر ئەمان دیاریان دەکرد کە (جەنابی بت) چی حەڵاڵ کردووە و چی حەرام کردووە ! ئەمڕۆش هەروایە . . هەزاران دروشم و هێماو لافیتەی بتین هەن کەزێوان و حاکم و سکرتێر و ڕێبەری حیزبەکان لەژێر ناوو لەپشتی ئەو دروشمانەوە حوکم دەکەن. . ڕێباز بەڵکو عەقیدە ئەم عەقیدەش بریتیە لەسێ بەش . لەڕاستیدا ئەم ئیسلامە بۆ ئەوە هاتووە کە دووریانی نێوان کوفر و باوەڕ دیاری بکات . . دووڕییانی ڕێبازی دینی خواو دینی غەیری خوا . . تا لەهەموو هەڵسوکەوت و، ووت و ڕەوتێکدا هەڵوێستی بەرامبەر هەموو شتێک دیاری بکات . . لەهەموو کارو کردەوەو ڕەفتارێکدا ، تا سروشتی سیستەم و ڕژێم و پرۆ گرامەکانی هەموو زەمانێک بناسرێ . . تاسیستەم و پرۆ گرامی زۆر خوا ناسین. . تا بناسێ ئایا وویست و مەبەستی ئەنجامدان و راپەڕاندنی ئەو ڕژێمانە بۆ خوایە یا بۆ طاغووت و بت و دەسەلاتدارە ریز پەڕەکانە .

دیـــن هەر شایەتمـــــان نی یـــە:

ئەوانەی وادەزانن هەر بەوەندەی بەزمان دەڵـێن {اشـهد ان لا الـه الا الله واشهد ان محمد رسول اللـه} نـوێژ دەکەن و ڕۆژوو دەگرن و ژن هێنـان و طـلاق دان و میـرات گرییـان بەگـوێرەی ئیسلام بەجێ دەهێنن و ئیتر بەسە و هاتونەتە (دینی خـوا) لەکاتێکدا کە مل کەچ و گـوێڕایەڵی شـەریعەتی وان کەخـوای گەورە ڕێیان پینادات و زۆر بەی زۆریان ئاشکرا دژی ڕیبـازی خـوان . . ئەوجـا لەسـەر ئەمەشـەوە گیـان و ماڵیـان دەکەنە قوربانی بۆ ئەو ڕیبازە جاهیلی یانە ، تـا ئـاواتی بتـی نـوێ بێـتە دی . . ئەوانەی ئەگەر بینییـان دیـن و ئـابڕو دژی داوا کاری بڕیار و فەرمـانی ئەم بتـانە دەوەسـتێتەوە ، خێـرا ئەو دین و ڕەوشتە دەخەنە لاوە تا فەرمانی ئەو بتانە جێ بەجـێ بکرێ و تعلیماتی ئەوان ڕاپەڕێنرێت . ئەوانەی ئائەمە حاڵ و هەڵـسوکەوت و هەڵوێـستیانە و هەرواش دەزانــن (لەدینـی خوا)دان ، پێویـستە بەهـۆش خـۆبێنەوەو چـاک حـاڵی بـن و بـزانن کەلە چ شـیرکێکی گەورەو دیـژواردان . . دینـی خـوا گاڵتە بازاڕ نی یە دینی خوا ئـاوا لاواز و هـیچ و پوچ نـی یە وەک زۆر لەوانەی لافـی ئیـسلامەتی لێـدەدەن و خۆیـان بە موسوڵمان دەزانن و تێی گەیـشتوون . . هەرگیـز . . چـونکە دینی خوا بەرنامەو پەیڕەو پڕۆگرامی هەموو گۆشە و بـارێکی ژیانی ڕۆژانەیە . . دینی خوا بریتـی یە لەمل کەچـی کردنـی هەمـوو فەرمـان و بەرهەڵـستی یەکـی خـوای گەورە . . دینـی

خوا که بریتی یه لەو ئیسلامەی ئەو نەبێ خـوا هـیچ دینێکـی تــر وەر نــاگرێ ، ئەوەیە کە هەمــوو بــارو دۆخ و گــشت و بەشـێک دەگـرێتەوە . . بەپـێ ی ئەو ئیـسلامە خــوای یەش شیرک تەنها لەبیر و هـۆش و بـاوەڕ دا نـیە ، بەڵکـو پـێش هەموو شتێک لەحاکم دانانی غەیری خوادایە . . لەوەدایە کە کەسێکی تر یا دەستوور و یاسایەکی تـر لـە گەڵ شـەریعەتی خوا دا بکرێتە داوەر . . بت پەرستی بریتی نیە تەنها لەدار و تەختە پەرستن ، بەڵکو پێش هەمـوو شـتێک بریتیـە لـە بەرز کـردنەوەی ئــاڵاو ڕێبــازی غەیـری ئیـسلام و ، کـۆکردنەوەی خەڵکــی لەدەوریــان و دان نــان بەدەســەڵات دارێتــی هێــز و داوەرییــان . بــاهەموو خەڵکــی لەهەر وڵاتێـک کەهەن سـێری دەسەلاتی باڵای وڵاتەکەیان بکەن و بزانن ، کێ خــاوەنی ئەو دەسـەڵاتەیە ؟ دینـی ئەو وڵاتە چـی یە و مـل کەچـی بـۆ کـێ دەکرێ و گوێ ڕایەڵی بۆ چی و بۆ کێ ؟ . دەردەبڕرێ ؟ ئەگەر ئەمانە هەر هەمـوو بـۆ خـوا بـوون ، ئەوا ئەوانـیش لەدینـی خوادان ، ئەگەر بۆ غەیری خوا بـوون ئەوا باچـاک بـزانن کە لەدینــی طــاغووت و بــت پەرسـتیدان ـ خـوا پەنامانـدا ـ ((هـذا بلاغ للنـاس و لینذروا به وليعلما انما هو الــه وا حـد وليـذكر اولو الالباب))

پەڕا وێـــزەکان :

((١)) بنوالنضير جولەکە بـوون لـەمەديـنـە دەژيـان کاتێـک کە پێغەمـبەری خۆشەويـست (ﷺ) تەشـريفی هێنـا بـۆ مەديـنـە پەيمانی لەگەڵدا بەستن کە نەئەوان شەڕ لەگەڵ ئەماندا بکەن و نە ئەمـــانيش شــەڕ لەگەڵ ئەوانـــدا بــکەن ، بەڵام ئەوان پەيمانەکەيان شکاند و ويستيان پێغەمبەری خوا (ﷺ) بکـوژن بەوەی کە ويـستيان بەردێکـی گەورە لەســەر بـانەوە بـخەن بەسەر سەريدا ، بەڵام خوای گەورە ئەو پلانە گڵاوەی ئاشکرا کردن و پێغەمـبەريش (ﷺ) هێزێکـی کـردە سـەريان و ، دوای وارێک کەوتـن کە مەديـنـە بەجـێ بهێڵن و هەرچـی دەشـتوانن لەسەرووەت و سامان جگە لەچەک با لەگەڵ خۆياندا بيـبەن و جـا سـەير ئەوەيە ئەوشـتانەی نەيانـدەتوانی بيـبەن تێکيـان دەشکاند ، وەک خانوو ، دەرگا ، کەلێکيان هەڵدەوەشـاند و دەيان ڕووخـاندن .

((٢)) ئەم حەديـسە زۆر (ڕيـوايەت) ی هەيە . . بەڵام دەقـی (صـــحيح) ی کەئيمـــامی (ابـــو داود) ايمـــام (احمـــد) گێڕاويانەتەوە و شێخی (البانی) لە (سلسلة الاحاديث صحية) لەژێـر ژمـارەی (٩٦٥) بەرگــی دووەمــدا هێنـاويەتيەوە . هەروەها لە (صحيح الجامع الصغير) بەرگی شەشەم ژمارە (٣٧٢٦٨٠٣٥) دا بەم شێوەيە هاتووە : (يشک ان تدعى علـيکم الامـم مـن کـل افـق ، کماتـدعى الاکلـة اليقـصعتها ، قيـل :

يارسول الله ! فمن قلةيمئذ ؟ قال لا، ولكنكم غثاء كغثاء السيل، يجعل الوهن في قلوبكم، وينزعن الرعب منقلوب عدوكم، لحبكم الدنيا وكراهيتكم الموت) •

((٣)) حەدیسی قودسی ئەو حەدیسەیە کە پێغەمبەر (ﷺ) دەری بڕیوە بەوتەی خۆی ، بەڵام ئەصلی ماناکەی هی خوای گەورەیە ، وە بەزمانی ئەویشەوە دەیفەرموێ گێڕانەوەیشی لەلایەن ئێمەوە بەدوو عیبارەتە :

١. یان دەڵێن : (قال رسول الله (ﷺ)) فيما يرويه عن ربه) واتە پێغەمبەر (ﷺ) لەخوای خۆیەوە دەیگێڕێتەوە و دەفەرمووێ •

٢. یان دەڵێن (قال سبحان وتعالى في الحديث القدسي) واتە : خوای گەورە لەحەدیسی قودسیدا دەفەرموێت .

((٤)) ئەم حەدیسە پارچەیەکە لەحەدیسێکی قودسی درێژ کە ئیمامی (مسلم) گێڕاویەتیەوە .ئەمەش دەقە کەیەتی :

عن ابي ذر الغفاري – رضي الله عن – عن النبي (ﷺ) فيما يرويه عن ربه عز وجل انه قال : {ياعبادي اني حرمت الظلم على نفسي وجعلته بينكم محرما فلاتضالموا ، ياعبادي كلكم ضال الا من هديته ساستهدوني اطعمكم ، ياعبادي كلكم عار الا من كسوته فاستكسوني اكسكم : ياعبادي انكم تخطئون

باالليل والنهار وانا اغفر ذنوب جميعا فاستغفربت اغفر لكم ، ياعبادی ، انکم لن تبلغوا ضری فتضرونی ، یاعبادی ، لو ان اولکم وآخرکم وانسکم وجنکم کانوا علی اتقی قلب رجل واحد منكم مازاد ذلک فی ماکی شیئا ، یاعبادی ، لوان اولکم وآخرکم وانسکم وجنکم کانو علی افجر قلب رجل واحد منکم مانقص منملکی شیئا ، یاعبادی ، لوان اولکم وآخرکم و انسکم وجنکم قامو فیصعید واحد فسالونی فاعطیت کل واحدمسالته مانقص ذلک مماعندی الاکما ینقص المحیط اذا ادخل البحر ، ایاعبادی ، انماهی اعمالکم احصیها لکم ثم اوفیکم اياها فمن وجد خیرا فلیحمد لله ومن وجد غیر ذلک فلایلومن الا نفسه }.

((٥)) داگیرکەرە ئیمپرالیستەکان ناوی خۆیان نابوو ئیستیعمار (واتە ئەوانەی کەدەیانەوێت وڵات ئاوەدان بکەنەوە) تائاسانتر فریومان بدەن و گاڵتە بەعەقڵمان بکەن !! لالۆ زوەیمەریش بێگومان ئا بەم پێناسەیە ئیستیعمار باس دەکات •

((٦)) لەگۆڤاری (الفتح)دا لەژمارەی ئەوسالانەدا کەئەم کۆنگرانەی تێدا دەگیرا بە دور و درێژی دەقی ئەم کۆنگرە و ئەوانی تر باس کراوە (١٩٥٥، ١٩٢٤، ١٩٠٦) •

((٧)) گۆڤای (المسلمون) ژمارە (٤) ل(١٩٥٥) •

((٨)) لاپەڕە (٤١) لەکتێبی (الاسلام على مفترق الطريق) ٠

((٩)) ئیمامی نسائی لە ئەبو سعیدی خودریەوە گێڕاویەتیەوە لەکتێبەکەیدا السنن ـ باب الجهاد ـ ٨
هەروەها ئیمامی ئەحمەد : ٤٢/٤ ـ ٥٨

((١٠)) گۆڤـاری (المـسلمون) ژمـارە (٧) سـالّی (١٩٠٤) لاپەڕە (٤٢)٠

کـۆتـایی:

الحمدلله رب العالمین .. بەیارمەتی خوای گەورە گەیشتین بەکۆتایی و تەواو کردنی ئەم کتێبە ، خستنە بەردەستی ئێوەی ئازیز بەو هیوایەی کە جێگای ڕەزامەندی خوای پەروەردگار و سوودی ئێوەبێت ـ لەدوعای خێر بێ بەشمان مەکەن .

السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته

پێڕست